

AMERICA

HOLLYWOOD ER DØD!

Med jævne mellemrum får man »sandheden« slynget i hovedet. I en bisætning eller en hel bog. Nogle gange med modifikationer, oftest som en »take it or leave it«-konstatering, der ikke indbyder til yderligere snak om den ting. Man taler ikke ondt om de døde.

HOLLYWOOD PÅ SYGESENGEN!

Eller man hører nostalgisk reminiscerende toner om de gyldne dage (som oftest trediverne), da Hollywood virkelig var sagen, da amerikansk film var sund og rask og vital og ikke (som nu) lammet af halvtredsernes snigende bakterieangreb: kommunistkrækken (McCarthys heksejagter) og TV-frygten (katastrofalt dalende indtægter plus bredlærred). Fransk film er den trumf, der skal gøre det helt af med skeptikeren. »Godard, Godard, Truffaut, Truffaut«, messer profeterne i kor og mener med religiøs overbevisning at tro er mere slående end argumentation.

HOLLYWOOD LEVER!

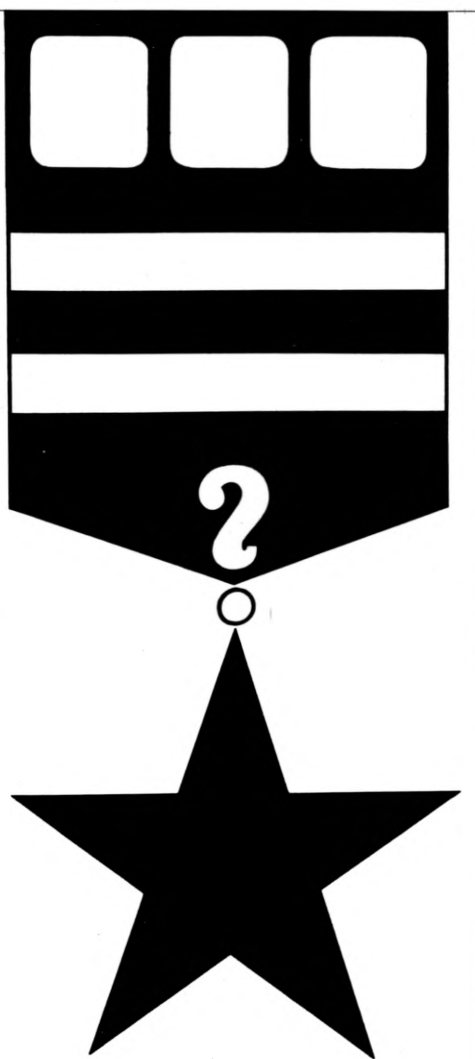
Hvorefter man repeterer sine biografoplevelser. Hollywood lever stadig.

I erindringen står ganske vist stærkt mindet om revolutionen i fransk film, da Chabrolske skvulp blev til Truffautske bølger og derefter til Godardske stormfloder, serveret under et enormt PR-knald, der næsten ikke levede plads til den forfinet evolutionære Jacques Demy. Er det sådan, det er gået i USA? Ingen revolution, men en langsom og støt evolution. Jeg tror det; og mindes en nylig læst Truffaut-eksemplificering (refereret fra The Sunday Times, 8. september 1968), der passende kan illustrere teorien.

»Look for the exact opposite of an avant-garde director«, siger Truffaut, »and you'll find me. If, for instance, Godard and I happened to stray into a gambling den, he would immediately say: 'Let's change all the rules.' I would just sit down and try to learn them.«

Som Truffaut prøver også Hollywoodinstruktørerne at lære sig spillets regler og arbejde med dem indenfor en given, men hele tiden fleksibel ramme, der også giver plads for det særprægede talent, blot det er stort nok og solidt nok. Selv romantikeren Godard arbejder indenfor systemet. Og hvad ville han have været (i publikums bevidsthed) uden netop det af ham så foragtede system – en fjern undergrundsfigur uden kontakt med det publikum, han gerne vil nå ud til?

Omtrent samtidig med at den franske bølge skyllede frem er der sket et generationsskifte i amerikansk film. Mere upåagtet, men i det lange løb måske også mere overbevisende, begyndende omkring 1950 med en håndfuld instruktører (Aldrich, Fuller, Quine), der danner overgangen til det generationsskifte i amerikansk film, der satte ind i midten af halvtredserne med TV-instruktørernes indmarch i Hollywood (»Marty« og Delbert Mann er i historisk henseende sikret en solid plads, skønt hverken film eller filmskaber holder). I stadigt accelererende tempo debuterer nye instruk-

GENERATIONS-SKIFTE I HOLLYWOOD

Omstående karakteristikker udarbejdet af Per Calum (P. C.) og Morten Piil (Pim.) med assistance af Viggo Holm Jensen (V. H. J.) og Ib Monty (I. M.) Checklister udarbejdet af Per Calum, for Roger Cormans vedkommende dog af Viggo Holm Jensen.

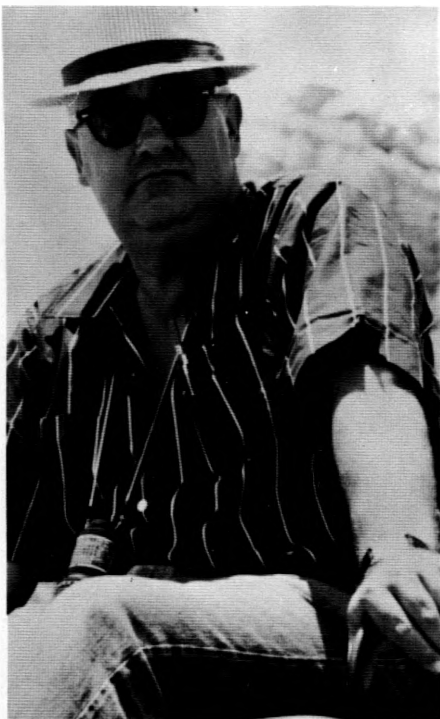
Foto på foregående side: Stanley Kubrick under indspilningen af »2001«.

tører i Hollywood (alene i den efterfølgende oversigt på godt 100 instruktører er over halvdelen kommet til siden 1960 og mere end en fjerdedel siden 1965). Langt fra alle nye amerikanske filmskabere er i kunstnerisk henseende levedygtige – skønt produktionsforholdene i Hollywood nok bør mane til eftertanke og modvirke en for hastig vurdering og eventuel affærdigelse af mange, måske kun tilsyneladende, mindre instruktører.

Men heller ikke produktionsforholdene vedbliver at være de samme. Flere og flere instruktører bliver hurtigere og hurtigere deres egne producere (eller alternativt: de allierer sig med en uafhængig producer) eller danner ligefrem egne produktionsselskaber (eller alternativt: de allierer sig med ambitiøse skuespillere og/eller forfattere, der – delvis også af skattemæssige hensyn – har dannet egne produktionsselskaber). Filmene finansieres derefter af de store distributionselskaber, helt eller delvis, men under alle omstændigheder har de selvstændige kunstnere i Hollywood i dag mere at skulle have sagt, end det har været tilfældet siden tyverne og midten af trediverne. Det kræver studium af filmenes credits at finde forskellen i produktionsformen, der med de gammelkendte varemærker (MGM, Paramount, Warner Bros., Columbia, United Artists, 20th Century-Fox) tilsyneladende er uforanderlig. Men udviklingen udhuler klicheerne – både i Hollywood-filmene og publikums opfattelse af Hollywood-filmene.

Jeg spår – optimistisk og en anelse uforsigtigt – en generel renaissance for det evolutionære Hollywood. Vitaliteten (hvis tilsynekomst altid er afhængig af økonomi) findes allerede i rigt mål. Tiltagende.

Per Calum

A / Robert B. ALDRICH

f. 1918 i Cranston. Efter endt universitetsuddannelse kom han til RKO Radio Pictures, hvor han startede i bunden, men meget hurtigt formåede at gøre sig gældende. For fjernsynet har han instrueret film i serierne »The Doctor« og »China Smith«. Dannede i halvtredserne eget produktionsselskab, The Associates and Aldrich.

- 1945: Pardon My Past (I.ass./I: Leslie Fenton)
The Southerner / De ukuelige (I.ass./I: Jean Renoir)
The Story of G. I. Joe / Krigskorrespondenten (I.ass./I: William A. Wellman)
- 1946: The Strange Love of Martha Ivers / Den gaadefulde Martha Ivers (I.ass./I: Lewis Milestone)
- 1947: The Private Affairs of Bel Ami (I.ass./I: Albert Lewin)
Body and Soul / Lev farligt (I.ass./I: Robert Rossen)
- 1948: Arch of Triumph / Triumfbuen (I.ass./I: Lewis Milestone)
Force of Evil / Ondskabens magt (I.ass./I: Abraham Polonsky)
So this is New York / Dette er New York (I.ass./I: Richard Fleicher)
- 1949: The Red Pony (I.ass./I: Lewis Milestone)
A Kiss for Corliss / Bare for sjov (I.ass./I: Richard Wallace)
- 1950: The White Tower / Det hvide tårn (I.ass./I: Ted Tetzlaff)
Of Men and Music (I.ass./I: Irving Reis)
- 1951: New Mexico / Klippebyens hemmelighed (I.ass./I: Irving Reis)
The Prowler / Han kom ved midnat (I.ass./I: Joseph Losey)
Ten Tall Men / Ti tapre mænd (Ass. to Producer/I: Earl Bellamy)
When I Grow Up / Familiens sydebuk (Prod. Manager/I: Michael Kamin)
- 1952: Abbott and Costello Meet Captain Kidd / Abbott og Costello møder kaptajn Kidd (I.ass./I: Charles Lamont)

- Limelight / Rampelys (I.ass./I: Charles Chaplin)
- 1953: The Big Leaguer (I)
- 1954: World for Ransom (P + I)
Apache / Apache (I)
Vera Cruz / Vera Cruz (I)
- 1955: Kiss Me Deadly / Kys mig til døde (P + I)
The Big Knife (P + I)
- 1956: Autumn Leaves (I)
Attack / Angreb (P + I)
- 1957: The Garment Center / Med en gangster i ryggen (I – med Vincent Sherman)
- 1959: The Angry Hills / Krigskorrespondentens hemmelighed (I)
Ten Seconds to Hell / Selvmordspatroljen (I + M)
- 1961: The Last Sunset / Storm over Rio Grande (I)
- 1962: Sodoma e Gomorra el. Sodome et Gomorrhe / Sodoma og Gomorra (I)
Whatever Happened to Baby Jane? / Hvad blev der egentlig af Baby Jane? (P + I)
- 1963: Four for Texas / 4 for Texas (P + I)
- 1965: Hush ... hush, Sweet Charlotte / Tys ... tys, Charlotte (P + I)
- 1966: The Flight of the Phoenix / Vinger til fugl Fønix (P + I)
- 1967: The Dirty Dozen / Det beskidte dusin (P + I)
- 1968: The Legend of Lylah Clare (P + I)
The Killing of Sister George (P + I)

Viste i »Kiss Me Deadly« og »Vera Cruz«, at han forstår fascismen »indefra« i hele dens tvetydighed og tiltrækning. Udnytter nu denne forståelse i en ussel, krigslicerlig og åbenlyst kommerciel sags tjeneste: »The Dirty Dozen«. Vaklende mellem velmenende liberalismen (»The Big Knife« og »Apache«) og en del skjult beundring for det kyniske handlingsmenneske i voldsomste udfoldelse, står han som et af amerikansk films mange omvandrede paradokser. Stilistisk er han blandt Hollywoods største begavelse og excellerer især i en nervøs, splittet, men meget inciterende klippestil. Ingen af hans film – og specielt ikke de senere – er dog fuldt ud tilfredsstillende, selv ikke hans mest vellykkede: »Kiss Me Deadly«, »Apache«, »Attack« og »Four From Texas«. Se i øvrigt Kosmorama 12, 83. Pim.

Jack ARNOLD

f. 14. 10. 1916 i New Haven, uddannet på Ohio State University og American Academy of Dramatic Arts. Startede som skuespiller på Broadway, derefter til luftvåbnet under den anden verdenskrig, hvor han var producer på en lang række korte dokumentarfilm for State Department.

- 1952: Girls in the Night / Piger i natten (I)
- 1953: It Came From Outer Space / Invasion fra Mars (I)
The Glass Web / Farlig blondine (I)

Forkortelser: P = producer, I = Instruktør, M = manuskript, F = fotograf, Kl. = klipning, S = skuespiller, I.ass. = instruktørassistent, 2nd unit I. = instruktør en eller flere action-sekvenser. En skræstreg (/) angiver, at en anden end den biograferede har instrueret filmen.

- 1954: Creature From the Black Lagoon / Uhyret fra den sorte lagune (I)
- 1955: Revenge of the Creature / Uhyrets hævn (I)
The Man From Bitter Ridge / Cowboy i galgen (I)
Tarantula / Tarantula! Kæmpepedderkoppen (Synopsis + I)
- 1956: Red Sundown (I)
Outside the Law (I)
- 1957: The Tattered Dress (I)
The Vampire (P/I: Paul Landres)
The Incredible Shrinking Man / Manden, der blev mindre (I)
The Monolith Monsters (I)
Man in the Shadow / Lovløst tyranni (I)
- 1958: The Lady Takes a Flyer / Pigen og piloten (I)
The Space Children (I)
High School Confidential (I)
Monster on the Campus (I)
- 1959: No Name on the Bullet / Han kom for at dræbe (I)
The Mouse That Roared / Musen, der brølede (I)
- 1961: Bachelor in Paradise / Ungkarl i paradiset (I)
- 1964: A Global Affair (I)
The Lively Set / Det store jet-bil race (I)

George AXELROD

f. 9. 6. 1922 i New York City. Efter en kort tid som scenearbejder og skuespiller begyndte han at skrive radio-shows (bl. a. »Manhattan at Midnight«). Efter tre år i hæren skrev eller bidrog han til mere end 400 radio- og TV-udsendelser – bl. a. programmer

med Dean Martin og Jerry Lewis, Ed Wynn og Boris Karloff. Udgav i 1947 sin første roman, »Beggars Choice« og skrev i 1951 kriminalromanen »Blackmailer«. Fik i 1952 sit første skuespil »The Seven Year Itch« opført på Broadway, hvor det gik 1141 gange. Skrev og iscenesatte derefter »Will Success Spoil Rock Hunter«, der dannede grundlag for Frank Tashlins »Oh, for a Man« (»Ih, du forbarmende«). Har instrueret og produceret flere skuespil på Broadway, bl. a. »Goodbye Charlie«, der var grundlag for Vincente Minnellis film af samme navn.

- 1954: Phfft / Phfft (M/I: Mark Robson)
 1955: The Seven Year Itch / Den søde kløe (M/I: Billy Wilder)
 1956: Bus Stop / Bus Stop (M/I: Joshua Logan)
 1961: Breakfast at Tiffany's / Pigen Holly (M/I: Blake Edwards)
 1962: The Manchurian Candidate / Kandidaten fra Manchuriet (P + M/I: John Frankenheimer)
 1964: Paris When it Sizzles / Pigen, der stjal Eiffeltårnet (P + M/I: Richard Quine)
 1965: How To Murder Your Wife / Hvordan man myrder sin kone (P + M/I: Richard Quine)
 1967: Lord Love a Duck (P + I + M)
 1968: The Secret Life of an American Wife (P + I + M).

Hans første *mise-en-scène* forholdes os af uransagelige grunde, men siges at være en vittig og bidende satire over amerikanske sæder. Har for længst placeret sig som en af amerikansk films betydeligste manuskriptforfattere (var det ham, der gav Joshua Logan talent?) og forsøger nu at etablere sig som »hel« filmskaber. *Pim.*

B / Burt BALABAN

f. 6. 3. 1922 i Chicago, d. 14. 10. 1965 i New York. Burt Balaban kom i 1936 til Paramount i produktionsafdelingen. Deltog i den anden verdenskrig som kampfotograf i marinekorps og kom i 1946 tilbage til Paramount, hvor han i 1950 blev »director of programming and production« i TV-afdelingen. I 1952 forlod Burt Balaban igen Paramount for at starte eget produktionsselskab, Princess Productions, Inc.

- 1954: Immediate Disaster (I - 16 mm spillefilm)
 1957: Lady of Vengeance (P + I)
 1958: High Hell (P + I)
 1960: Murder Inc. / Mord A/S (P + I - med Stuart Rosenberg)
 1961: Mad Dog Coll (I)
 1966: The Gentle Rain (P + I)

Allan BARON

f. ca. 1929. Startede oprindelig som karikaturtegner og forfatter inden han i begyndelsen af halvtredserne kom til at arbejde med teater i New England. Prøvede derefter sammen med Merrill Brody at lave en dokumentarfilm om Cuba, men måtte opgive projektet på grund af uroligheder i forbindelse med Castros oprørsbevægelse.

- 1961: Blast of Silence / Morder til leje (I + M + S)
 1963: Pie in the Sky (I + M)

Opfindsom billedmager, der sammen med fotografen Merrill Brody gav et skarpt og ubarmhjertigt billede af New Yorks forbrydermiljøer i »Blast of Silence«, der dog skæmmedes af manuskriptforfatteren Barons ukritiske og overprætentive dialog. *P. C.*

Hall BARTLETT

f. 27. 11. 1922 i Kansas City, uddannet på Yale University (Bachelor of Arts, 1942). Fra 1942 til 1947 i U. S. Naval Reserve, hvorefter han dannede eget produktionsselskab, Hall Bartlett Productions, og producerede dokumentarfilmen »Navajo«, der efter sigende er belønnet med ikke færre end 28 forskellige priser.

- 1951: Navajo / Indianerdrengens flugt (P/I: Norman Foster)
 The Wild Blue Yonder (S/I: Allan Dwan)
 1953: Crazylegs, All American (P + M/I: Francis D. Lyon)
 1955: Unchained (P + I + M)
 1957: Drango / Drango - ene mand mod en by (P + I + M)
 Zero Hour (I + M)
 1960: All the Young Men / De unge tapre mænd (P + I + M)
 1963: The Caretakers / De andre (P + I)
 1964: A Global Affair (P/I: Jack Arnold)
 1967: Don't Make Waves / Hvad laver du i min seng? (P/I: Alexander Mackendrick)

Tuesday Weld og Noel Black under indspilningen af »Pretty Poison«.

Noel BLACK

f. 1937. Har efter endt universitetsuddannelse arbejdet med kortfilm i nogle år og har sammen med produceren Marshall Backlar produceret og instrueret kortfilmene »The River Boy« og »Skater Dater«.

- 1968: Pretty Poison (P + I)

Paul BOGART

f. ca. 1930, en af amerikansk fjernsyns flittigst benyttede instruktører i tresserne. Han har høstet ros for flere TV-spil, men har også optrådt som instruktør af en række seriefilm. Herhjemme har vi bl. a. set hans »Teorien om det uskyldige øjenvidne« i serien om detektiven Hawk.

- 1968: The Little Sister (I)

Peter BOGDANOVICH

f. ca. 1939. Flittig filmskribent i mange tidsskrifter. Har senest skrevet bog om John Ford.

- 1968: Targets (P + I + M + S)

John BOORMAN

f. 1933 i England. Arbejdede en tid for Independent Television News og blev så i

1962 ansat ved BBC-TV, hvor han tiltrak sig betydelig opmærksomhed med serien »Citizen 63«. Credo: »At instruere film er det bedste i verden næst efter at være Gud«. Projekt: »Rosencrantz and Guildenstern are Dead«.

- 1965: Catch Us if You Can / Fang mig hvis du kan (I)
 1967: Point Blank / Point Blank (I)
 1968: Hell in the Pacific (I)

En intellektuel instruktør, der arbejder med film i lidet intellektuelle genrer: pop-filmen (»Fang mig hvis du kan«) og gangsterfilmen (»Point Blank«). Heraf en vis anstregthed i hans stil, der dog viser glimt af originalitet, især når han sætter luppen over brutale eller korrupte tendenser i det moderne »fremmedgjorte« samfund. Se i øvrigt Kosmorama 85. *Pim.*

C / John CASSAVETES

f. 9. 12. 1929 i New York City, uddannet på Mohawk College og Colgate College, hvor han studerede engelsk litteratur. Derefter til American Academy of Dramatic Arts og senere til Broadway som *assistant stage manager* på skuespillet »The Fifth Season«. Har siden vekslet mellem film og TV som skuespiller og instruktør. Projekt (som instruktør): »The Husbands«.

- 1951: Fourteen Hours / Manden på gesimsen (S/I: Henry Hathaway)
 1953: Taxi (S/I: Gregory Ratoff)
 1955: The Night Holds Terror (S/I: Andrew Stone)
 1956: Crime in the Street / Læderjakker (S/I: Martin Ritt)
 1956: Edge of the City / Slagsmål i vente (S/I: Martin Ritt)
 1957: Affair in Havanna (S/I: Laslo Benedek)
 1958: Virgin Island / Vores lille drømmeø (S/I: Pat Jackson)
 Saddle the Wind / Kugler der dræber (S/I: Robert Parrish)
 1960: Shadows / Skygger (I)
 1962: Too Late Blues / Too Late Blues (P + I + M)
 1963: A Child is Waiting (I)
 1964: The Killers / The Killers - den der hævner (S/I: Don Siegel)
 1967: The Dirty Dozen / Det beskidte dusin (S/I: Robert Aldrich)
 1968: Faces (P + I + M - NB: indspilningen startet allerede januar 1965, men filmen først færdig-klippet sommeren 1968)
 The Devil's Angels (S/I: Dan Haller)
 Rosemary's Baby (S/I: Roman Polanski)

Overraskede positivt med den ujævne og løst improviserede »Shadows«, der trods svagheder i kompositionen var fascinerende med en ofte tæt miljø-rigtighed og stærk fornemmelse for lyd og billede (Charlie Mingus' musik - især i filmens park-afsnit - er noget af det bedste filmmusik overhovedet). Cassavetes skuffede med »Too Late Blues«, der overfladisk skildrede jazzmusikere, mens »Faces« roses i udlandet. Se i øvrigt Kosmorama 53, 62 og 65. *P. C.*

James CLAVELL

f. 10. 10. 1922 i Sydney, Australien (rigtige navn: Charles Edmund DuMaresq de Claville) som søn af en britisk flådekommandør

midlertidigt stationeret i Australien. I efteråret 1939 kom James Clavell til det britiske luftvåben og gjorde tjeneste i det fjerne Østen med rang af kaptajn. Krigsfange fra 1942-46. I 1947 kom Clavell til det engelske Monarch Corporation og senere til S-C Film Distributors, Ltd. som administrerende direktør. I 1950 til engelsk fjernsyn og tre år senere til USA, hvor Clavell også har arbejdet ved TV. I 1956 kom James Clavell til Hollywood som manuskriptforfatter, senere instruktør og producer. James Clavell har skrevet to romaner med baggrund i egne oplevelser under den anden verdenskrig: »Tai-Pan« og »King Rat« (filmet 1965 af Bryan Forbes under originaltitlen). Projekter: »The Great Siege« og »The Last Valley«.

- 1958: The Fly / Fluen (M/I: Kurt Neumann)
 1959: Watusi / Helvedes huler (M/I: Kurt Neumann)
 Five Gates to Hell / Kvinder i junglekrig (P + I + M)
 1960: Walk Like a Dragon (I + M)
 1962: The Sweet and the Bitter (P + I + M)
 1963: The Great Escape / Den store flugt (M/I: John Sturges)
 1964: 633 Squadron / Flyvereskadrille 633 (M/I: Walter Graumann)
 1965: The Satan Bug / Alarm fra Center 3 (M/I: John Sturges)
 1967: To Sir, With Love / I den hårde klasse (P + I + M)
 1968: Where's Jack? (I).

Fred COE

f. 23. 12. 1914, uddannet på Yale University. Skrev som 12-årig sit første skuespil og fik det opført på sin skole. Som 18-årig var han travlt beskæftiget med at instruere amatørteater. I midten af fyrrerne til Broadway som *stage manager*, derefter til NBC-TV som producer og/eller instruktør af en mængde skuespil. Har først og fremmest været beskæftiget som producer og gav meget tidligt forfattere som Paddy Chayefsky, Robert Alan Aurthur, Tad Mosel og Horton Foote adgang til at prøve kræfter med TV-dramatik. Har i sidste halvdel af halvtredserne og første halvdel af tresserne vekslet mellem Broadway og TV-arbejde, og han har på Broadway produceret en lang række succesrige skuespil, bl. a. »Two for the Seesaw«, »The Miracle Worker«, »All the Way Home« og »A Thousand Clowns«.

- 1958: The Left-Handed Gun / Billy the Kid (P/I: Arthur Penn)
 1962: The Miracle Worker / Helen Kellers triumf (P/I: Arthur Penn)
 1965: A Thousand Clowns / Tusind klowne (P + I)
 1966: This Property is Condemned / Hvermands pige (M/I: Sydney Pollack)
 1968: Me, Natalie (P + I)

»A Thousand Clowns« var et sympatisk forsøg på at skildre outsideren, men filmen var ofte præget dels af skuespillet, dels af Fred Coes fortid som sceneinstruktør. Først og fremmest overbevistes man dog om, at Fred Coe har betydelige evner som personinstruktør, og med mere erfaring i filmmediet kan han måske udvikle sig til en talentfuld skuespil-filmer. P. C.

J. Fielder COOK

f. 9. 3. 1923 i Atlanta, Georgia, studerede engelsk litteratur på Washington and Lee University i Lexington og senere elizabethansk dramatik på universitetet i Birmingham. I 1950 kom han til CBS-TV som instruktør og tre år senere også producer. Sideløbende med instruktørvirksomheden var han i første halvdel af halvtredserne ansat på et reklamebureau. Danner senere eget produktionsselskab for TV-film, først Unit Four, senere - i 1962 - Eden Productions. For TV har han bl. a. instrueret »A Child is Born«, »Dodsworth«, »Patterns«, »A Connecticut Yankee in King Arthur's Court«, »A Profile in Courage«, »Big Deal in Laredo«, »A Case of Radiant Wine« og »Destiny's Tot«. På Broadway har han instrueret »A Cook for Mr. General« (1961).

- 1956: Patterns (I)
 1959: Home is the Hero / Fædrenes synder (I)
 1966: A Big Hand for the Little Lady / Poker i Dodge City (P + I)
 1967: How to Save a Marriage and Ruin Your Life / Ring på fingeren, reb om halsen (I)
 1968: Prudence and the Pill / Det begyndte med P-pillen (I - med Ronald Neame)

»A Big Hand for the Little Lady« fortalte med verve og veloplagthed en sindrigt konstrueret svindlerhistorie i western-miljø, men i »Prudence and the Pill« gav Cook kun tomme prøver på sin stilistiske elegance i en uvittig »britisk« komedie. Og sin foreløbige bund har han nået med den Stanley Shapiro-skrevne »How to Save a Marriage and Ruin Your Life«, et mat og snakkesaligt forsøg i Doris Day-komedierne formular. Pim.

Francis Ford COPPOLA

f. 1939 i Detroit. Begyndte allerede som teenager at eksperimentere med filmmediet og kom i 1959 til University of California, hvor han studerede film. Mens han var der skrev han et filmmanuskript, »Pilma, Pilma«, der vandt ham en Samuel Goldwynpris. Sideløbende med universitetsopholdet arbejdede Coppola diskret med pornofilm for at tjene til livets ophold, og i 1962 blev han engageret af Roger Corman som assistent. Har for nylig dannet eget produktionsselskab.

- 1963: The Terror / Genfærdets terror (P/I: Roger Corman)

The Young Racers (Tone/I: Roger Corman)

Dementia 13 / Djævelens borg (I + M)

- 1966: Is Paris Burning? / Brænder Paris? (M/I: Rene Clement)
 This Property is Condemned / Hvermands pige (M/I: Sydney Pollack)
 You're a Big Boy Now / Big Boy (I + M)
 1968: Finian's Rainbow (I + M)
 The Rain People (P + I + M)

Med sin vitale og musikalske »You're a Big Boy Now« overbeviste Coppola om, at han trods sin unge alder i høj grad er et talent, der er værd at følge med opmærksomhed. Megen originalitet er der ganske vist ikke i filmens skildring af amerikanske sex-problemer, men der er en hel del opfindsomhed i Coppolas billeder - selv når han stræber mest efter at være smart og moderne med forhippet lån af Lesters løbende og springende og ikke altid overbevisende stilsammenblanding. P. C.

Roger CORMAN

f. 5. 4. 1926 i Chicago, Illinois. I US Navy 1944-46, derefter til Stanford University og senere til Oxford University. Samtidig med universitetsstudierne arbejder han på 20th Century-Fox som *Story Analyst*. I 1951 bliver han for en tid forlagskonsulent. Sit første filmmanuskript sælger han i 1953 til Allied Artists.

- 1954: Highway Dragnet (P + M/I: Nathan Juran)
 The Monster From the Ocean Floor (P/I: Wyatt Ordung)
 The Fast and the Furious (P + M)
 1955: The Beast With a Million Eyes (P/I: David Kramavsky)
 Five Guns West / Pigen og diligencerøverne (P + I)
 Apache Woman / Indianerblod (P + I)
 The Day the World Ended (P + I)
 1956: Swamp Woman / Flugten fra kvindefængslet (I)
 Oklahoma Woman / Oklahoma vildkatten (P + I)
 Gunslinger / Det knaldhårde Vesten (P + I)
 It Conquered the World / Venusuhuret (P + I)
 The Undead (P + I)
 Not of This World (P + I)
 She-Gods of Shark Reef (I)
 Naked Paradise / Flugten fra Hawaii (P + I)
 1957: Attack of the Crab Monsters (P + I)
 Rock All Night (P + I)
 Teenage Doll (P + I)
 Carnival Rock (P + I)
 Sorority Girl (P + I)
 Viking Woman and the Sea Serpent (P + I)
 1958: Cry Baby Killer (P/I: Jus Addiss)
 Hot Car Girl (P/I: Bernard L. Kowalski)
 Monster From Galaxy 27 (P/I: Bernard L. Kowalski)
 Night of the Blood Beasts (P/I: Bernard L. Kowalski)
 Attack of the Giant Leeches (P/I: Bernard L. Kowalski)

- High School Big Shot (P/I: Joel Rapp)
 T-Bird Gang (P/I: Richard Harbinger)
 Crime and Punishment, USA (P/I: Denis Sanders)
 War of the Satellites (P + I + M)
 Machine Gun Kelly (P + I)
 Teenage Caveman (P + I)
 I, Mobster (P + I)
- 1959: Beast from Haunted Cave (P/I: Monte Hellman)
 Girl in Lovers Lane (P/I: Charles R. Rondeau)
 Bucket of Blood (P + I)
 Wasp Woman (P + I)
- 1960: Battle of Blood Island (P/I: Joel Rapp)
 High School Caesar (P/I: O'Dale Ireland)
 Night Tide (P/I: Curtis Harrington)
 Ski Troop Attack (P + I + M)
 The Fall of the House of Usher / Ondskabens slot (P + I)
 The Little Shop of Horrors (P + I)
 The Last Woman on Earth (P + I)
 Creature From the Haunted Sea (P + I)
 Atlas (P + I)
- 1961: The Pit and the Pendulum / Brønden og pendulet (P + I)
 The Intruder / Lynchning (P + I)
 The Premature Burial / Levende begravet (P + I)
- 1962: Tales of Terror / Rædslernes trio (P + I)
 Tower of London (I)
- 1963: Dementia 13 / Djævelens borg (P/I: Francis Ford Coppola)
 The Young Racers (P + I + M)
 The Raven / Ravnen (P + I)
 The Terror / Genfærdets terror (P + I)
 X - the Man With X-Ray Eyes (P + I)
 The Haunted Palace / Det forheksede slot (P + I)
- 1964: The Dubious Patriots (P + I)
 The Masque of the Red Death (P + I)
 Ligeia (P + I)
 The Secret Invasion / Den hemmelige invasion (P + I)
- 1966: The Wild Angels / De vilde engle (P + I)
- 1967: The St. Valentine's Day Massacre / Chicago massakren (P + I)
 The Trip / LSD (P + I)
 Devil's Angels (P/I: Daniel Haller)

Selv om Corman har arbejdet i alle genrer, var det først Poe-filmatiseringerne og de samfundskritiske film, der vakte kritikens interesse. Poe-filmene kendetegnes ved en massiv uhygge og et overrådigt, næsten vulgært farvevæld à la Minnelli, der i deres bastede uvirkelighed er gotisk litteratur nærmere end Poe. Blandt de samfundskritiske film kan »The Intruder« og »St. Valentine's Day« betragtes som vellykkede, skønt den første er et noget letkøbt, unuanceret pædagogisk værk om negerforfølgelse, i stilen svingende mellem det dokumentariske og overdramatiske. Gangsterfilmen om Al Capone er Corman's bedste. Den er ganske vist søgt kold og historiserende, men det er lykkedes Corman at afklare stilen. V. H. J.

Hubert CORNFIELD

f. 1929 i Istanbul, Tyrkiet. Opvokset i Frankrig og New York, uddannet på University of Pennsylvania. Efter universitetsuddannelsen kom han atter til Paris, hvor han tegnede plakater for 20th Century-Fox Film Corporation (bl. a. til »All About Eve«). Vendte tilbage til USA og var en kort tid observatør på Actor's Studio. Derefter til Hollywood for at arbejde med TV og spillefilm til biograferne. Har skrevet to aldrig filmede manuskripter (»My Face for the World to See« og »The Switch«) og har for TV bl. a. instrueret »Operation Cicero«.

- 1955: Sudden Danger (I)
 1957: Lure of the Swamp / Sumpen hævner (I)
 Plunder Road / Hovedvej til helvede (I)
 1960: The Third Voice / Den tredje stemme (P + I + M)
 1961: Angel Baby (I - NB: fuldført af Paul Wendkos)
 1962: Pressure Point (I)
 1968: Night of the Following Day (I)

Omkring 1960 havde man visse forventninger om, at Hubert Cornfield var på vej til at blive en ny spændende amerikansk instruktør. »Den tredje stemme« var et selvstændigt forsøg på at bruge kriminalfilmgenren til at skabe et lille stramt og formelt originalt kunstværk. Især lagde man mærke til Cornfields brug af lokaliteterne og tingene i filmen, og til hans økonomiske måde at berette historien på. Den viste tydelig fremgang fra »Sumpen hævner«, som vi først fik at se senere, og fra »Hovedvej til helvede«. Efter »Den tredje stemme« blev Cornfield ligefrem karakteriseret som amerikansk ny-bølgeinstruktør, men forsvandt siden ud af søgelyset. I. M.

Jack COUFFER

tidligere fotograf, har bl. a. arbejdet for Walt Disney Productions i et par år (han har fotograferet »Secrets of Life« - 1956 og »Edge of Fury« - 1958 samt »The Savage Eye« - 1959).

- 1961: Nikki, Wild Dog of the North (F + I - med Don Haldane)
 1962: The Legend of Lobo / Lobo, ulvenes konge (I + F)
 1968: Ring of Bright Water (I)

D / Vincent J. DONEHUE

f. 22. 9. 1921 i White Hall, New York, uddannet på New York State College. Har mest arbejdet med teater (han debuterede i 1939 som skuespiller), men har også som manuskriptforfatter været flittigt beskæftiget med radioarbejde og senere TV, hvor han har instrueret programmer til serierne »The Defenders«, »Playhouse 90« og »Producers' Showcase«. Som teaterinstruktør har han bl. a. lavet »The Trip to Bountiful«, »27 Wagons Full of Cotton«, »Sunrise at Campobello«, »The Sound of Music« og »Catch Me if You Can«.

- 1958: Lonelyhearts / »Miss Lonelyheart«, Billet Mrk. (I)
 1960: Sunrise at Campobello (I).

E / Blake EDWARDS

f. 26. 7. 1922 i Tulsa, Oklahoma. Under den anden verdenskrig med i U.S. Coast Guard.

Startede som skuespiller (kun biroller) og senere manuskriptforfatter til radioen, derefter samme funktion i Hollywood. Indledte i begyndelsen af halvtredserne et snævert samarbejde med Richard Quine, for hvem han har skrevet adskillige manuskripter. Har for TV instrueret en række film i serierne »Peter Gunn« og »Mister Lucky«.

- 1942: Ten Gentlemen From West Point (S/I: Henry Hathaway)
 1944: Marshal of Reno (S/I: Wallace Grissell)
 In the Meantime, Darling (S/I: Otto Preminger)
 1946: Tokyo Rose (S/I: Lew Landers)
 Strangler of the Swamp (S/I: Frank Wisbar)
 1948: Panhandle (P + M + S/I: Lesley Selander)
 Leather Gloves (S/I: William Asher)
 1949: Loser Take All (S/I: William Asher og Richard Quine)
 Stampede (P + M/I: Lesley Selander)
 1952: Sound Off / Hærens sorte får (M/I: Richard Quine)
 Rainbow 'Round My Shoulder (M/I: Richard Quine)
 1953: Cruisin' Down the River (M/I: Richard Quine)
 All Ashore (M/I: Richard Quine)
 1954: The Atomic Kid / Atomdrengen (Synopsis/I: Leslie H. Martinson)
 Drive a Crooked Road (M/I: Richard Quine)
 1955: My Sister Eileen / Min søster Eileen (M/I: Richard Quine)
 Bring Your Smile Along (I + M)
 1956: He Laughed Last (I + M)
 Mr. Cory / Spilleren fra Chicago (I + M)
 1957: Operation Mad Ball / Rekrutter med krudt i (M/I: Richard Quine)
 1958: This Happy Feeling / Den kærlighed (I + M)
 The Perfect Furlough / Korporalen på eventyr (I)
 1959: Operation Petticoat / U-båden, der rødmede (I)
 1960: High Time / Bedre sent end aldrig (I)
 1961: Breakfast at Tiffany's / Pigen Holly (I)
 1962: The Notorious Landlady / Den mistænkte værtinde (M/I: Richard Quine)
 Experiment in Terror / Stemmen i mørket (P + I)
 Days of Wine and Roses / Hektiske dage (I)
 1963: The Pink Panther / Den lyserøde panter (I + M)
 1964: A Shot in the Dark / Et skud i mørket (P + I + M)
 1965: The Great Race / Alle tiders race (I + synopsis)
 1966: What Did You Do in the War, Daddy? / Hva' lavede du i krigen, farmmand? (P + I + synopsis)
 Gunn / Mr. Gunn (P + I + M)
 1967: The Party (P + I + M)
 1968: Darling Lilli (P + I + M)

Elegantier og stilist, begavet farcemager og djævelsk udspekuleret uhygge-spreder - Blake Edwards er ikke let at blive klog på. En mærkbar forgrovelse i smagen (katastro-

fal for en instruktør, der tilsyneladende ikke har noget på hjerte) har gjort hans senere film til slemme skuffelser, men derfor bør hans tidligere succes'er ikke glemmes: »Mister Cory«, en skarptandet strugler-historie med Tony Curtis i sit livs rolle; »Breakfast at Tiffany's«, fuld af charme og flygtig skønhed; »Experiment in Terror«, en maniereret *suspense*-film med en uforglemmelig sadistisk skurk og en hjælpeløs Lee Remick placeret i de mest poetiske San Francisco-optagelser, man endnu har set; »Days of Wine and Roses«, et ubarmhertigt og konsekvent alkohol-drama; og »The Pink Panther« med Peter Sellers. Et indgående kendskab til stiltraditioner opvejer ikke helt Edwards' hang til det blanke og uforpligtende, og han synes i øjeblikket at have tabt gejsten. Men han er utvivlsomt snarrådig og alsidig nok til at holde sig oven vande. Se i øvrigt Kosmorama 63, 66 og 81. Pim.

Blake Edwards.

F / Theodore J. FLICKER

f. 6. 6. 1930, uddannet på Bard College i New York og senere på Royal Academy of Dramatic Art i England. Derefter turné gennem USA som skuespiller med »The Barter Theatre«. Efter et mislykket forsøg som instruktør på Broadway slog han sig ned i St. Louis, hvor han dannede teatergruppen »The Compass Players« sammen med bl. a. Mike Nichols. Derefter atter til Broadway, hvor han med succes instruerer musical'en »The Nervous Set« og senere »The Premise«. Har også arbejdet med TV. Projekt: »The Crowded Bed – a Love Story«.

- 1964: The Troublemakers / Følset kommer til byen (I + M + S)
 1965: The Spinout / California Holiday (M/I: Norman Taurog)
 1967: The President's Analyst (I + M)

James Coburn instrueres af Theodore J. Flicker under indspilningen af »The President's Analyst«.

John FRANKENHEIMER

f. 19. 2. 1930. Kom efter High School i forbindelse med en teatergruppe og senere – mens han aftjente sin værnepligt i luftvåbnet – blev han sat til at instruere dokumentarfilm (bl. a. om fremstilling af asfalt og om kvægdraft). Efter at være blevet civil (i 1953) kom han til TV og blev i midten af halvtredserne selvstændig instruktør. Blandt de TV-spil han har instrueret roses først og fremmest »The American« (der senere blev til Delbert Manns film »The Outsider«), »The Comedian«, »The Old Man«, »Journey to the Day« og »Days of Wine and Roses.«

- 1957: The Young Stranger / Min søn er en fremmed (I)
 1961: The Young Savages / Det gælder min søn (I)
 1962: All Fall Down / En moderne helt (I)
 Birdman of Alcatraz / Manden fra Alcatraz (I)
 The Manchurian Candidate / Kandidaten fra Manchuriet (I)
 1963: Seven Days in May / Syv dage i maj (I)
 1964: Le Train / Toget (I – NB: produktionen startet af Arthur Penn, men efter få optagelsesdage overtaget af John Frankenheimer på Burt Lancaster's forlangende)
 1966: Seconds / Manden, der skiftede ansigt (I)
 Grand Prix / Grand Prix (I)
 1967: The Extraordinary Seaman (I – NB: filmen endnu ikke udsendt i USA)
 1968: The Fixer (I)
 The Gypsy Moths (I)

En virtuos og begavet fortæller, der hele tiden underholder intelligent, men som aldrig når de store højder. Undtagelser er til en vis grad den spændstige og dobbeltbundede »The Manchurian Candidate« og den skræmmende »Seconds«, i flere afsnit en truende visuel beretning om vrangsider i den amerikanske civilisation. Dog er der i alle Frankenheimers film sekvenser, der vidner om, at han måske kan blive en stor iscenesætter, men næppe *den* store. Specielt er der grund til at nævne den ujævne, men flere steder sært poetiske »All Fall Down«. Se i øvrigt Kosmorama 42, 63, 67 og 82. P. C.

William FRIEDKIN

f. 29. 8. 1939 i Chicago, kom som 16-årig til en privat TV-station i fødebyen og var efter et års ansættelse i gang som instruktør af mindre udsendelser. Til NBC i 1957, derefter til National Educational Television som producer-forfatter-instruktør, og i 1962 til WBKB-TV som producer og instruktør af særlige programmer, bl. a. »The People Vs. Paul Crump« (en dokumentarisk TV-film om en neger i Cook County Jail, dømt til døden i den elektriske stol – Chicago forbød filmen). Også »The Bold Men«, »Mayhem on a Sunday Afternoon« og »The Thin Blue Line« har Friedkin fået ros for. I alt skal han have været impliceret i ca. 2000 »live«-udsendelser i TV. Foretrukne instruktører er: Stanley Kubrick, Alain Resnais og Michelangelo Antonioni.

- 1967: Good Times (I)
 The Night They Raided Minsky's (I)
 1968: The Birthday Party (I)

Samuel FULLER

f. 12. 8. 1911 i Worcester, Massachusetts. Kom som 15-årig til New York Journal som *Copy boy*, blev senere kriminalreporter for San Diego Sun og redaktør for New York Graphic. Har skrevet flere romaner, bl. a. »The Dark Page«, »The Big Red One« og »Crown of India«.

- 1948: I Shot Jesse James / Jeg skød Jesse James (I + M)
 1949: The Baron of Arizona / Svindlerne fra Santa Fé (I + M)
 Shockproof (M/I: Douglas Sirk)
 1950: The Steel Helmet / Korea-patrolje (P + I + M)
 1951: Fixed Bayonets (I + M)
 The Tanks are Coming / General Patton's ståldrenge (synopsis/I: Lewis Stiks)
 1952: Park Row (P + I + M)
 Pickup on South Street / Lomme-tyven (I + M)
 Scandal Sheet / Med ryggen mod muren (synopsis/I: Phil Karlson)
 1953: Hell and High Water / Atomforsker forsvundet (I + M)
 1954: The Command / Den sidste kommando (Adaption/I: David Butler)
 1955: House of Bamboo / Bambushuset (I + M)
 1956: Run of the Arrow / Kampen om fortet (P + I + M)
 1957: China Gate (P + I + M)
 Forty Guns / 40 pistoler (P + I + M)
 1958: Verboten / Operation Varulv (P + I + M)
 1959: The Crimmon Kimono / Den blodrøde kimono (P + I + M)
 1960: Underworld U.S.A. / Straffefangens hævn (P + I + M)
 1961: Merrill's Marauders / Junglekrig i Burma (I + M)
 1963: Shock Corridor / Chok-korridor (P + I + M)
 1964: The Naked Kiss / Det nøgne kys (P + I + M)

Kun få herhjemme har set blot halvdelen af hans film, og det vrimler derfor med fejlbedømmelser af hans inciterende produktion, der omfatter film i næsten alle Hollywoods traditionelle genrer, ofte optaget i rasende fart med lille budget. Fullers vold-

somme temperament og visuelle fantasi gør hans oprørske historier om utilpassede, stærke enere konstant fængslende, trods den primitive psykologi. Er blevet kaldt fascist, fordi han beundrer det a-konforme handlingsmenneske og foretrækker individuel vold frem for organiseret korruption («Underworld, U.S.A.») Kan dog – som John Ford – hverken placeres på venstre- eller højrefløjen. Hans eneste ideal synes at være en utæmmet individualisme, som han i sine bedste øjeblikke («Pickup on South Street», «Run of the Arrow», «Underworld, U.S.A.», «Shock Corridor») formår at give mageløst kraftfulde filmiske udtryk. Se i øvrigt Kosmorama 83. *Pim.*

Sidney J. FURIE

f. 1933 i Toronto, Canada. Studerede film og blev i 1954 ansat ved det canadiske TV, hvor han skrev, instruerede og producerede serien »Hudson's Bay«. Rejste i 1960 til London for at arbejde med film, dels som instruktør, dels som *executive director* for Galaworldfilm productions. Internationalt gennembrud med »The Ipress File«, blev derefter hentet til Hollywood for at instruere Marlon Brando i »The Appaloosa«.

- 1957: A Dangerous Age (P + I + M)
- 1959: A Cool Sound From Hell (I)
- 1960: The Snake Woman (I)
- 1961: Dr. Blood's Coffin (I)
The Young Ones / Unge er vi alle (I)
During One Night / En eneste nat (P + I + M)
- 1962: The Boys (I)
- 1963: The Leather Boys / Læderjakker (I)
- 1964: Wonderful Life / Wonderful Life (I)
- 1965: The Ipress File / Lynaktion Ipress (I)
- 1966: The Appaloosa / Banditterne (I)
- 1967: The Naked Runner / Spionfælden (I)

Forsøger i sine amerikanske film, der er langt dårligere end hans engelske, at dupere med sære vinkler, nærbilleder af kaffekopper og umotiverede vid-vinkel-optagelser. Hans Hollywood-film er skoleeksempler på europæisk orienterede instruktørens »kunst«-kompleks overfor amerikansk film og dens fastslåede genrer. *Pim.*

G / Jack GARFEIN

f. 1930 i Czekoslovakiet. Deporteret til Auschwitz, hvor han mistede sine forældre. Til USA i 1945 hvor han begyndte at arbejde med teater og i 1953 skrev en teater-version af Calder Willingham's roman »End as a Man« sammen med forfatteren. I øvrigt omfattende teaterarbejde.

- 1957: End as a Man / Enspænderen (I)
 - 1961: Something Wild / Voldtaget (I + M)
- En vis hudløs følsomhed og betændt fantasi kendetegner den ellers rasende prætentiose »Something Wild« om en ung piges mareidtsstilværelse i New York. »End as a Man« er derimod blottet for filmisk temperament, og Garfeins Kazan-prægede manerer har næppe nogen fremtid for sig. *Pim.*

Bernard GIRARD

f. i Vallejo, Californien. Kom som 17-årig til Long Beach Junior College, men opgav efter et par års studier læsningen for i stedet at koncentrere sig om at blive forfatter. Efter i 1948 at være blevet hjemsendt fra hæren begyndte han på free lance-basis at

skrive for lokale radiostationer og meget hurtigt også for TV, hvor han senere fik mulighed for at instruere. I alt skal han have instrueret knap 300 TV-programmer, og specielt nævnes »Quiet Sunday« og »Four Women in Black« som fornemme eksempler på hans iscenesætterarbejde for den lille skærm. Han har i øvrigt været flittig bidragyder til amerikansk fjernsyns faste serier: »Zane Grey Theatre«, »Wagon Train«, »Playhouse 90« og »Alfred Hitchcock Presents«.

- 1948: Waterfront at Midnight (M/I: William Berke)
The Big Punch (M/I: Sherry Shourds)
- 1950: Breakthrough / Gennembrud i Normandiet (M/I: Lewis Seiler)
- 1957: The Green-Eyed Blonde (I)
Ride Out for Revenge / Guldjagten i Dakota (I)
- 1958: As Young as We Are (I)
The Party Crashers (I + M)
- 1958: Saga of Henry Brown / Kavalleriets hvide fjer (Synopsis/I: Richard Carlson)
- 1962: A Public Affair (I + M)
- 1962: The Final Hour / En kugle vent (Synopsis/I: Robert Douglas)
- 1966: Dead Heat on a Merry-Go-Round / Storeslem i Los Angeles (I + M)
- 1968: The Mad Room (I)

I England roses flere af Bernard Girards film for sikkerhed i atmosfæren og vilje til at vurdere begivenhederne på en ny måde (specielt de to ungdomsfilm »As Young as We Are« og »The Party Crashers«), og de samme egenskaber viser Bernard Girard i »Storeslem i Los Angeles«, der samtidig vidner om et sikkert talent for at skrive en vittig og præcis dialog. Ikke mindst vidner filmen dog om sikkerhed i konstruktionen og raffineret fortælle-talent. *P. C.*

Robert GIST

Tidligere skuespiller. Kom til Broadway som medlem af Orson Welles' Mercury Theatre og spillede bl. a. i »Julius Caesar« og »Shoemaker's Holiday« sammen med Welles. I halvtredserne arbejder Robert Gist næsten udelukkende i Hollywood som skuespiller, derefter kommer han til amerikansk TV, hvor han bl. a. instruerer film i serierne »The Defenders«, »Naked City«, »Route 66« og »Peter Gunn«.

- 1949: Jigsaw (S/I: Fletcher Markle)
The Stratton Story (S/I: Sam Wood)
Scene of the Crime (S/I: Roy Rowland)
A Dangerous Profession (S/I: Ted Tetzlaff)
Oh, You Beautiful Doll (S/I: John M. Stahl)
- 1950: I Was a Shoplifter / Jeg var butikstytv (S/I: Charles Lamont)
The Jackpot / Pas på skatten (S/I: Walter Lang)
- 1951: Strangers on a Train / Farligt møde (S/I: Alfred Hitchcock)
- 1952: One Minute to Zero / Til angreb (S/I: Tay Garnett)
Angel Face / Blindt begær (S/I: Otto Preminger)
- 1953: The Band Wagon / Let på tå (S/I: Vincente Minnelli)
- 1956: D-Day the Sixth of June (S/I: Henry Koster)

- 1958: The Naked and the Dead / De nøgne og de døde (S/I: Raoul Walsh)
Wolf Larsen (S/I: Harmon Jones)
- 1959: Al Capone / Al Capone (S/I: Richard Wilson)
The FBI Story / FBI slår til (S/I: Mervyn LeRoy)
Operation Petticoat / U-Båden der rødmede (S/I: Blake Edwards)
- 1961: Blueprint for Robbery / De maskerede gangstere (SI: Jerry Hopper)
- 1962: Jack the Giant Killer / Uhyrets beserjer (S/I: Nathan Juran)
- 1966: An American Dream / Vi ses i helvede, darling (I).

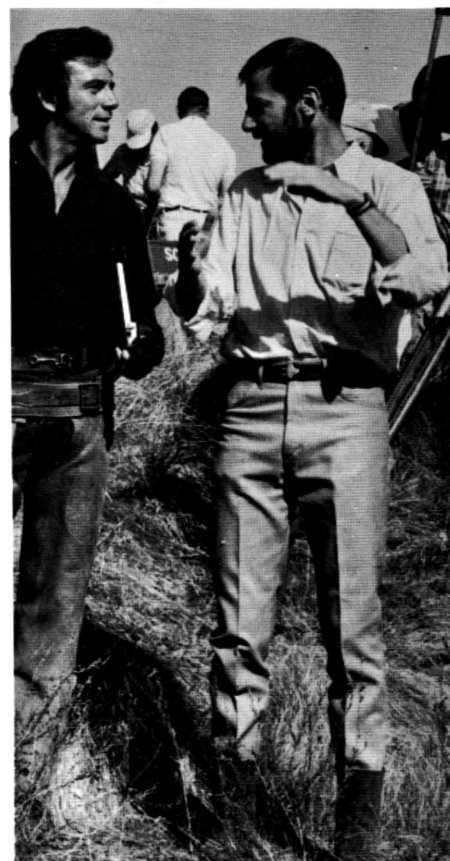
Allan GITTNER

Begyndte sin professionelle karriere med at lave »foto-skulpturer«, kom derefter til at lave reklamefilm til amerikansk TV og er nu i gang med sin første spillefilm.

- 1968: New York, New York, New York (I + M – kortfilm)
Parachute to Paradise (I + M)

James GOLDSTONE

f. 8. 6. 1931 i Los Angeles, uddannet på universitetet i Dartmouth (Bachelor of Arts) og Bennington College i Vermont (Master's Degree), afbrudt af militærtjeneste under Koreakrigen. I 1957 kom han til Hollywood som manuskriptforfatter for TV, derefter *story editor* på serien »Court of Last Resort« og senere instruktør på samme serie. Har yderligere instrueret episodefilm til serierne »Route 66«, »It's a Man's World«, »Eleventh Hour«, »Dr. Kildare«, »The Lieutenant« og »Outer Limits«. Har også

James Goldstone (t.h.) instruerer Tony Franciosa.

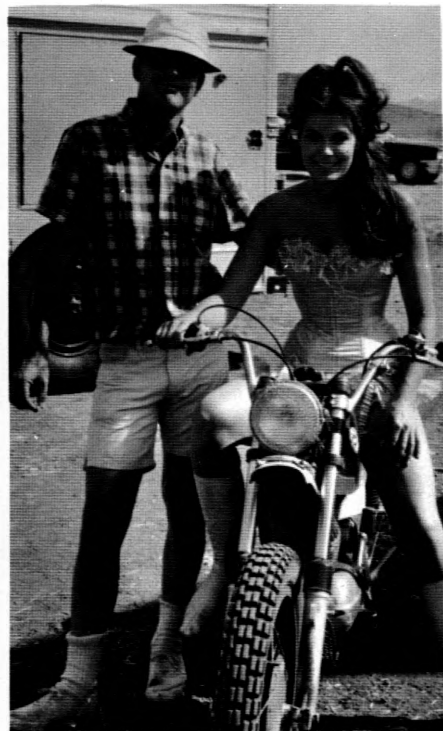
instrueret *Pilot*-filmen »Star Trek« samt til »World Premiere«-serien instrueret »Iron Horse« og »Shadow Over Elveron«.

1967: Jigsaw (I)

1968: A Man Called Gannon (I)
Winning (I)

William A. GRAHAM

Flittigt benyttet TV-instruktør, der dels har lavet en række musik-programmer (flere med Leonard Bernstein & New York Philharmonics), dels har instrueret gysere som f. eks. »The Cat and the Canary«.

William A. Graham og Sabrina Scharf.

1966: The Doomsday Flight (I - NB: produceret til TV-programmet »World Premiere« og derefter udsendelse til biograf)

1967: Waterhole 3 / Når vesten er wildest (I)

Alex GRASHOFF

f. 10. 12. 1930 i Boston (rigtige navn: Alexander von Grasshoff), uddannet på Tufts College (psykologi og engelsk) og University of California (Bachelor of Arts in cinema). Startede i 1954 som producer og instruktør af et par medicinske undervisningsfilm og dannede i 1959 eget produktionsselskab, Grasso Productions. Har for United Artists-TV produceret og instrueret en række TV-programmer i serien »The Story of...«

1956: The Jailbreakers (P + I + M)

1960: Boy on the Run (P + I + M)

1967: The Young Americans (P + I + M)

1968: The Beginners (I)

Walter GRAUMAN

f. 17. 3. 1920 i Milwaukee, uddannet på University of Arizona. 1942-45 i luftvåbnet, derefter forskellige jobs indtil han fik arbejde ved en lokal TV-station i Los Angeles. Derefter til NBC-TV som leder af Matinee Theatre. Han har i halvtredserne optrådt flittigt som instruktør af episoder i amerikanske TV-serier (»Naked City«,

»Route 66«, »Twilight Zone«, »Eleventh Hour« og »The New Breed«). I 1962 isænesatte han på TV skuespillet »Hold for Gloria Christmas«. Arbejder fortsat ved TV.

1957: The Disembodied (I)

1964: Lady in a Cage / Kvinden i buret (I)
633 Squadron / Flyvereskadrille 633 (I)

1965: A Rage to Live / En kvindes begær (I)

1966: I Deal in Danger / Spion i det 3'die rige (P + I)

Tom GRIES

f. 20. 12. 1922 i Chicago, hvor han fik sin uddannelse på Loyola Academy og senere på Georgetown University. I 1947 begyndte han at skrive til filmbladet »Variety«, kom derfra til Famous Artists som agent, og Tom Gries noterer med stolthed, at det var ham, der sørgede for at Kirk Douglas fik sin rolle i »Champion«. Som kaffehefter og manuskriptbringer arbejdede han en tid for Stanley Kramer, kom derefter til Jerry Wald og Norman Krasna som deres »executive assistant in charge of stories and writers«. Derfra til TV, hvor han startede som producer på en serie kaldet »The Unexpected«. Senere har Tom Gries skrevet og/eller instrueret film til en lang række faste TV-serier: »The Defenders«, »Trials of O'Brien«, »Route 66«, »The Westerner« og »East Side, West Side«. Han har også produceret, instrueret og skrevet serien »The Rat Patrol«. Som filminstruktør debuterer Tom Gries i 1954 med en dokumentarfilm.

1951: The Bushwackers / Snigskytten (M/I: Rodney Amateau)

1952: The Lusty Men / Rodeoens helte (P/I: Nicholas Ray)

1953: Donovan's Brain (P/I: Felix Feist)

1954: Hunters of the Deep (P + I + M)

1955: Hell's Horizon (P + I + M)

1957: Girl in the Woods (I)

1967: Will Penny / Will Penny (I + M)

1968: 100 Rifles (I).

Med »Will Penny« røber Tom Gries et spændende talent for at fortælle i billeder, og kædet sammen med hans anti-heroiske temperament, hans sans for med en mængde detaljer at skabe atmosfære, og hans evne til at konstruere et sammenhængende og effektivt manuskript, bliver filmen en af tressernes mest forbløffende westerns med mindelser især om Peckinpahs »De red efter guld«, men endnu uden Peckinpahs evne til at gøre det banale poetisk. P. C.

H / William HALE

f. ca. 1928 i Rom, uddannet på University of Alabama som speaker i radio og fjernsyn. I 1950 fik han chancen for at instruere høre-spil på en lokal radiostation, men sagde ret hurtigt farvel til jobbet for på University of Southern California at studere film. I 1953 danner han selskabet Graphic Films for at producere tegnefilm, specielt reklamefilm til TV, men også dokumentarfilm. Derefter til luftvåbnet som *motion picture project officer* og i 1963 til Universal-TV for at instruere syv episoder i serien »Channing«.

1955: The Towers (P + I - kortfilm)

1958: Naked Hunt (P + I)

1963: The Greatest Story Ever Told / The Greatest Story Ever Told (2nd Unit I/I: George Stevens)

Celebration (P + I - dokumentarfilm)

1966: Deadly Roulette / Intriger i Monte Carlo (I - NB: produceret til fjernsynets »World Premiere«-serie og derefter til biograf)

Gunfight in Abilene / Gunfight in Abilene (I)

1967: Journey to Shiloh / De syv fra Texas

»De syv fra Texas« er en bitter og desillusioneret fabel om Vietnam-krigen, fortalt i præriefilmens klædebon. En smuk følelsesintensitet og en detaljeret miljøskildring hindrer filmen i at få overvægt mod det tørt teoretiske, og man har ret til at stille store forventninger til William Hale. Se i øvrigt Kosmorama 85. Pim.

Curtis HARRINGTON

f. 1928 i Los Angeles, California, begyndte som 11-årig at lave små film med et 8 mm kamera og lavede som 14-årig sin egen version af Poes »The Fall of the House of Usher« (senere blæst op til 16 mm). Studerede film på University of Southern California og var en tid i kontakt med de amerikanske underground-filmfolk. Derefter til Europa i et par år som filmjournalist. Tilbage til USA i 1956 fik han arbejde som assistent hos produceren Jerry Wald (bag kulisserne arbejdede han bl. a. med på filmene »Peyton Place«, »The Long Hot Summer« og »The Sound and the Fury«). For George Stevens, Jr. og United States Information Agency har han produceret, instrueret og skrevet filmen »The Four Seasons«. Projekter: »The Guests«, »A Sleeping Partner« og »Pity the Poor Mothers«.

1946: Fragment of Seeking (P + I + M + Kl. + S - 16 mm eksperimentalfilm)

1948: Picnic (P + I + M + F + Kl. - 16 mm eksperimentalfilm)

1949: On the Edge (P + I + M + F + Kl. - 16 mm eksperimentalfilm)

1953: The Assignment (P + I + M + F + Kl. - 16 mm eksperimentalfilm)

Dangerous Houses (P + I + M + F + Kl. - 16 mm eksperimentalfilm)

1957: The Wornwood Star (P + I + M + F + Kl. - 16 mm dokumentarfilm)

1958: Mardi Gras / Kadetter, kærlighed og karneval (Synopsis/I: Edmund Goulding)

1959: Hound Dog Man (P/I: Don Siegel)

1960: Night Tide (I + M)

1961: Return to Peyton Place / Kærlighed i den lille by (P/I: Jose Ferrer)

1963: The Stripper (P/I: Franklin J. Schaffner)

1965: Voyage to a Far Planet (I + M)

1966: Queen of Blood (I + M)

1967: Games / Det levende lig (I + Synopsis)

Undertegnede har kun set en enkelt af hans film, gyseren »Games«, der trods stærk afhængighed af Clouzots »Les Diaboliques« underholder pænt takket være pertentlig kultiveret stilfornemmelse Pim.

James B. HARRIS

f. 3. 8. 1928 i New York. Studerede musik og blev i 1947 ansat i et filmudlejnings-selskab, U. S. Film Export, som *executive assistant*. Dannede 1949 sit eget produktions- og udlejnings-selskab for TV-film, Flamingo

Films, der i løbet af fem år blev et millionforetagende. Dannede i midten af halvtredserne produktionsselskab sammen med Stanley Kubrick.

- 1956: The Killing / Det store gangsterkup (P/I: Stanley Kubrick)
1957: Paths of Glory / Ærens Vej (P/I: Stanley Kubrick)
1961: Lolita / Lolita (P/I: Stanley Kubrick)
1965: The Bedford Incident / Fremmed U-båd jages (P + I)

James B. Harris fulgte lidt prosaisk i Kubricks fodspor med en intelligent og velfortalt u-bådshistorie om en krigsliderlig officer fremstillet af Richard Widmark. *Pim.*

Harvey HART

f. ca. 1928 i Canada, hvor han som ganske ung startede ved teatret med forskellige småjobs, derefter som skuespiller. Fra teatret kom han til CBC-TV, for hvilket han bl. a. producerede og instruerede en efter sigende vellykket version af »The Luck of Ginger Coffey« (1961). Derefter kom Harvey Hart til USA, hvor han en tid arbejdede med TV-film for 20th Century-Fox Film Corporation.

- 1965: Bus Riley's Back in Town / Ungt begær (I)
Dark Intruder (I)
1967: Sullivan's Empire / Amazonas grønne helvede (I – sammen med Thomas Carr).
1968: The Sweet Ride (I)

Et tilsyneladende usikkert talent, der forekommer bedst i den diskrete og indforståede skildring af unge mennesker i hverdagsmiljø (»Bus Riley's Back in Town«), mens actionfilmen »Sullivan's Empire« er helt mislykket (men det kan selvfølgelig være den noget ældre og helt talentløse Thomas Carrs skyld), kun en sjælden gang oplevet af kønne grønne farvebilleder fra Amazonas junglevorden. *P. C.*

Monte HELLMAN

f. ca. 1931. Var i midten af halvtredserne teaterinstruktør i Los Angeles (på eget teater), men da hans opsætninger af bl. a. Beckett og Anouilh blev publikumfiaskoer, solgte han teatret og kom i stedet til 20th Century-Fox i klippeafdelingen. Fandt sammen skuespilleren Jack Nicholson og begyndte sammen med ham at producere egne film.

- 1959: Beast From Haunted Cave (I)
1963: The Terror / Genfærdets terror (Location director/I: Roger Corman)
1964: Back Door to Hell (I)
1965: The Shooting (P + I)
1966: Ride in the Whirlwind (P + I)

Douglas HEYES

f. ca. 1923 i Glendale, California, uddannet på Los Angeles City College. Fra barndommen nær kontakt med showverdenen – hans far var skuespilleren Herbert Heyes, moderne skuespillerinden Mildred von Hollen – og som 17-årig kom Douglas Heyes til Walt Disney Productions i tegneafdelingen. Derefter et par år i hæren under den anden verdenskrig, hvorefter han begyndte at skrive for radio og TV, senere også at iscenesætte, bl. a. »Maverick«, »Twilight Zone« og »A

Tour of Monaco with Princess Grace« (1962). Han har skrevet to romaner, »The Kiss-Off« og »The 12th of Never«.

- 1964: Kitten with a Whip / Farlig sex (I + M)
1966: Beau Geste / Tricolorens helte (I + M)

George Roy HILL

f. 1926. To år i flyvevåbnet under den anden verdenskrig og studerede derefter på Trinity College i Dublin og på Yale, hvor han forberedte en afhandling om brugen af musik og musikalske former hos Joyce. Har i Irland virket som skuespiller i Cyril Cusacks teaterselskab. To år i flåden under Koreakrigen, derefter forfatter, instruktør og producer ved TV (»My Brother's Keeper«, »An Affair to Remember«, »Billy Budd«, »Good Old Charley Faye«, »The Helen Morgan Story«, »Child of Our Time«, »Judgment at Nuremberg« og »Blast at Centralia No. 5«). Har også instrueret teater på Broadway (»Look Homeward, Angel« – 1957, »The Gang's All Here« – 1959, »Greenwillow« – 1960, »Period of Adjustment« – 1960) og Off Broadway (»Moon On a Rainbow Shawl« – 1961).

- 1962: Period of Adjustment / Vildfaren i Paradis (I)
1963: Toys in the Attic / Skjult begær (I)
1964: The World of Henry Orient / Peter Sellers i dur og mol (I)
1966: Hawaii / Hawaii (I)
1967: Thoroughly Modern Millie / Millie (I)
1968: The Sundance Kid and Butch Cassidy (I)

En enkelt film giver grund til at stille de største forventninger til George Roy Hill. »The World of Henry Orient«, der meget originalt forener barok Peter Sellers-komik med en indviet følsom skildring af vågnende romantiske følelser hos to fantasifulde piger i den tidlige pubertet. »Period of Adjustment« og »Toys in the Attic« er derimod blot solide skuespil-filmatiseringer båret oppe af gode skuespillere. Den herhjemme stærkt beklippede »Hawaii« lever ikke op til en livlig, charmerende indledning og »Millie« var en overløst, anstrengt og vulgær tyvermusical med Julie Andrews som fejlplaceret flapperpige. Se i øvrigt Kosmorama 72, 73 og 83. *Pim.*

Arthur HILLER

f. 22. 11. 1923 i Edmundton i Alberta, Canada. Bachelor of Arts fra University of Alberta, Toronto, derefter et års jura-studier på University of British Columbia og senere samme sted Master's Degree i psykologi. Under den anden verdenskrig var Arthur Hiller i tre år stationeret i England med en canadisk bombe-eskadrille, derefter retur til Canada og universitetet, hvorfra Hiller gik direkte til radioen, startede med at lave reportager og gik senere i gang som instruktør af hørespil. I 1954 kom han til det canadiske TV som instruktør og året efter flyttede han til USA, hvor han i nogle år arbejdede free lance, indtil han fik fast ansættelse som instruktør. Han har instrueret en lang række TV-film i serierne »The Dick Powell Show«, »Ben Casey«, »Route 66«, »Naked City«,

»Gun Smoke« og »Alfred Hitchcock Presents«. På Broadway instruerede han i 1964 skuespillet med den poetiske titel »Far Away the Train Birds Cry«.

- 1957: The Careless Years (I)
1962: This Rugged Land (I)
1963: Miracle of the White Stallions / De hvide hingstes flugt (I)
The Wheeler-Dealers / Fup og fiduser (I)
1964: The Americanization of Emily / Du kan ikke købe min kærlighed (I)
1965: Promise Her Anything / Lov hende hvidsomhelst (I)
1966: Penelope / Min kone er bankrøver (I)
Tobruk / Tobruk (I)
1967: The Tiger Makes Out (I)
1968: Popi (I)

Som filminstruktør en af mange halvkunstnere, der gerne vil, men ikke kan – og derfor oftest bliver prætentiose. Undtagelsen er måske den ganske vist også prætentiose »Du kan ikke købe min kærlighed«, der dog var mere sammenhængende end Hillers øvrige instruktioner. Med gode manuskripter vil han formentlig i lang tid kunne levere kompetente og halvkedelige film. *P. C.*

Leonard HORN

Studerede på University of Alabama (han ville være tandlæge), men blev under den anden verdenskrig indkaldt til Stillehavsstyrkerne og tilbragte krigsårene på Hawaii. Begyndte efter hjemsendelsen at interessere sig for journalistik, hvorefter han i 1959 kom til TV som instruktør. Han har bl. a. instrueret film i serierne »The Fugitive«, »Mission: Impossible«, »Lost in Space« og »Voyage to the Bottom of the Sea« samt »The Defenders«.

- 1967: Rogue's Gallery (I)

Brian G. HUTTON

startede som skuespiller på Off Broadway-teatret. Kom i slutningen af halvtredserne til Hollywood og medvirkede i en række film som skuespiller inden han i 1964 debuterede som instruktør. Har også været aktiv i TV samt ledet Beverly Hills Playhouse, hvor han agerede i skuespillene »A Hatful of Rain« og »Memory of Two Mondays«. Har på teater i Hollywood iscenesat »The Connection«.

- 1957: Fear Strikes Out (S/I: Robert Mulligan)
Gunfight at the O K Corral / Sheriften fra Dodge City (S/I: John Sturges)
1958: The Case Against Brooklyn (S/I: Paul Wendkos)
King Creole / King Creole (S/I: Michael Curtiz)
1959: Last Train From Gun Hill / Sidste tog fra Gun Hill (S/I: John Sturges)
The Big Fisherman / Den store fisker (S/I: Frank Borzage)
1962: The Interns / Engle er vi ikke (S/I: David Swift)
1964: Fargo – senere omdøbt til Wild Seed / Rodløs ungdom (I)
1966: The Pad (and How to use it) (I)
1967: Sol Madrid / De dræber kun een gang (I)
1968: Where Eagles Dare (I)

»Wild Seed« indvarslede ikke nogen ny bølge i amerikansk film, således som producenterne håbeftuldt troede. Filmen er en nydeligt iscenesat, men nerveforladt og halv-sentimental beretning om en borgerlig piges oprør mod forældrene og hendes forhold til en ung beatnik på en tur tværs gennem Amerika. »De dræber kun een gang« føjer ikke noget egentlig nyt til billedet af instruktøren, men viser dog en større teknisk beherskelse af mediet
P. C. + Pim.

I / James IVORY

f. ca. 1930 i Berkely, California, uddannet på University of Oregon og University of Southern California, hvor han studerede film. Lavede i 1957 en kortfilm som eksamensopgave, rejste derefter til Indien for at fortsætte kortfilmarbejdet og fik der kontakt med den polskfødte manuskriptforfatterinde Ruth Prawer Jhabvala og den indiske producent Ismail Merchant, med hvem han arbejder snævert sammen. Dannede i 1962 produktionsselskabet Merchant-Ivory Productions. Projekt: »A Lovely World«.

- 1957: Venice: Theme and Variations (P + I + M + F - kortfilm)
 1959: The Sword and the Flute (P + I + M + F - kortfilm)
 1961: The Delhi Way (P + I + M + F - kortfilm)
 1963: Ghabar el. The Householder (I - NB: indspillet i både indisk og engelsk version)
 1965: Shakespeare Wallah / Shakespeare Wallah (I)
 1968: The Guru (I)

Efter den vist nok relativt vellykkede indiske film »The Householder« kom James Ivorys kønne og smukt kontrollerede stemningsbeskrivende »Shakespeare Wallah«, der viser en tydelig poetisk billedfornemmelse men også flere gange en mangel på dramatisk nerve, der dog ofte opvejes af instruktørens talent for at formidle de enkle følelser stærkt over lærredet. Ivory synes tydeligt inspireret af både Jean Renoir (»Floden«) og Satyajit Ray, der ovenikøbet har skrevet musik til »Shakespeare Wallah«. Se Kos. 84. P. C.

Ismail Merchant og James Ivory

J / Norman JEWISON

f. 1926 i Canada. Bachelor of Arts fra Toronto-universitetet. Rejste derefter til England, hvor han virkede som manuskriptforfatter og skuespiller ved BBC, inden han kom tilbage til Canada som producer og instruktør ved CBC-TV. Kom i 1958 til USA, hvor han med en tre-årig kontrakt med CBS-TV instruerede og producerede en række musikalske programmer: »Hit Parade«, »The Judy Garland Show«, »The Broadway of Lerner and Loewe«, »Belafonte, New York 19«, »An Hour with Danny Kaye« samt »The Secret World of Eddie Hodges«. Blandt film-projekterne er »The Confessions of Nat Turner« og »Fiddler on the Roof«.

- 1962: Forty Pounds of Trouble / Piger er besværlige (I)
 1963: The Thrill of it All / Der må være en kant (I)
 The Art of Love / Kærlighed på fransk (I)
 1964: Send Me No Flowers / Når enken er go' (I)
 1965: Cincinnati Kid / Cincinnati Kid (I)
 1966: The Russians are Coming, the Russians are Coming / Russerne kommer, russerne kommer (P + I)
 1967: In the Heat of the Night / I nattens hede (P + I)
 1968: The Thomas Crown Affair (P + I)
 Gaily, Gaily (P + I)

Norman Jewison er hurtigt blevet den lidet ophidsende eksponent for en ny »kvalitets-tradition« i amerikansk film, baseret på en »kultiveret« behandling af »alvorlige« emner. Er præcis så god, som de manuskripter, han får udleveret – måske i enkelte tilfælde lidt bedre (»Send Me No Flowers« og »The Cincinnati Kid«). Tegner til at blive fremtidens typiske Oscar-instruktør, der – som i »In the Heat of the Night« – giver et liberalt emne en tungt selvbevidst, men håndværksmæssig solid og velspillet behandling.
Pim.

K / Burt KENNEDY

f. 1923 i Muskegon, Michigan. Forældrene var et eller andet i showbusiness, og allerede som barn medvirkede Burt Kennedy i forældrenes virksomhed fra scenen. I 1947 etablerer han sig som manuskriptforfatter for radiostationer og kommer senere til fjernsynet, hvor han er med til at skrive – og senere også til at instruere – serien »Combat«, som produceres af John Waynes Batjac-Productions. I midten af halvtredserne vinder han indpas i Hollywood som forfatter, og i 1961 debuterer han som filminstruktør.

- 1956: Man in the Vault (M/I: Andrew V. McLaglen)
 Gun the Man Down (M/I: Andrew V. McLaglen)
 Seven Men From Now / 7 mænd jages (M/I: Budd Boetticher)
 1957: The Tall T (M/I: Budd Boetticher)
 1958: Fort Dobbs (M/I: Gordon Douglas)
 1959: Ride Lonesome (M/I: Budd Boetticher)
 Yellowstone Kelly / Sioux-indianerne angriber (M/I: Gordon Douglas)
 1960: Comanche Station / I Comanches volds (M/I: Budd Boetticher)
 1961: The Canadians (I + M)

- 1962: Six Black Horses / Seks skarpe skud (M/I: Harry Keller)
 1964: Mail Order Bride / Vest for Montana (I + M)
 1965: The Rounders / To hårde drenge fra Arizona (I + M)
 The Money Trap / Politiets sorte får (I)
 1966: Return of the Seven / 7 mænd vender tilbage (I)
 1967: Welcome to Hard Times / Manden, der red ind i Dakota (I + M)
 The War Wagon / Panserdiligencen (I)
 1968: Support Your Local Sheriff (I)
 Who Rides With Kane (I)

Bortset fra den dårlige »Return of the Seven« synes Burt Kennedy i stadig fremgang, især når han instruerer efter andres manuskript, mens han på mærkelig vis synes hæmmet overfor eget forlæg. Hans force synes først og fremmest at være sansen for at skabe atmosfære (»The Rounders«, »The Money Trap«) blandet med *action-comedy* (»The War Wagon«). Hans foretrukne genre er tydeligvis westerns, og det synes rimeligt fortsat at vente en udvikling i hans allerede veletablerede talent for at fortælle en god historie uden mange prætentioner.

P. C.

Irvin KERSHNER

f. 29. 4. 1923 i Philadelphia. Studerede musik og fotografi inden han i 1942 indtrådte i luftvåbnet. Tog efter krigen eksamen i kunsthistorie og begyndte at studere film ved University of Southern California. Lavede dokumentarfilm i Mellemosten (»Malaria«, »Childbirth«, »Locust Plague«, »Road of One Hundred Days«) og vendte to år senere tilbage til Amerika, hvor han instruerede, fotograferede og klippede TV-programmet »Confidential File«, en realistisk reportageserie. Optog sin første film i nært samarbejde med produceren Andrew Fenady. Blandt hans film-projekter er »Choice Cuts« og »The Lonely Passion of Judith Hearne«.

Irvin Kershner.

- 1958: Stakeout on Dope Street / Narkotika Razzia (I)
 1959: The Young Captives / Nattens terror (I)
 1961: The Hoodlum Priest / Jeg vil ikke dræbe (I)
 1963: A Face in the Rain (I)
 1964: The Luck of Ginger Coffey (I)
 1966: A Fine Madness / Altid i stødet (I)
 1967: The Flim-Flam Man / Fidusmageren (I)

Efter en noget upersonlig start har Irvin Kershner arbejdet sig frem til en central position i nyere amerikansk film. Gennembruddet kom tilsyneladende med »The Luck of Ginger Coffey«, om en outsider i Canada – og herefter har han uddybet outsider-motivet i »A Fine Madness« og »The Flim-Flam Man«. Førstnævnte er foreløbig hans hovedværk: en tragi-komisk fabel om en mislykket digter i videnskabsmændenes vold, iscenesat med enorm satirisk veltalgethed og sans for det hektiske storbymiljø. Samme groteske humor og veldokumenterede miljø-fornemmelse udmærkede »The Flim-Flam Man«, endnu en fabel om outsideren som den moderne tilværelses nåde og forbandelse. Se i øvrigt Kosmorama 50, 83 og 85. Pim.

Stanley KUBRICK

f. 26. 7. 1928 i Bronx, New York. Fik 13 år gammel sit første kamera og blev lidenskabeligt interesseret i fotografering. Solgte 1945 sit første billede til »Look« og blev samme år fast ansat ved bladet som fotograf. Supplerede samtidig sin indkomst ved at spille skak i Washington Square Park for 25 cents pr. parti. Beslutter 1949 at blive filminstruktør og skriver, producerer og iscenesætter sin første film, »Day of the Fight«, en 15 minutter lang dokumentarisk skildring af en boksekamp. Budget: 3900 dollars. Vakte opmærksomhed med sin første spillefilm, »Fear and Desire«, som han også selv producerede, for 20.000 dollars. Forberedte i 1959 »One-Eyed Jacks« med Marlon Brando, men afbrød samarbejdet på grund af uoverensstemmelser. Har optaget sine tre sidste film i England. Forbereder en film om Napoleon.

- 1951: Day of the Fight (P + I + M)
 Flying Padre (P + I + M)
 1953: Fear and Desire (P + I)
 1955: Killer's Kiss (P + I + M)
 1956: The Killing / Det store gangsterkup (I + M)
 1957: Paths of Glory / Ærens vej (I + M)
 1960: Spartacus / Spartacus (I)
 1962: Lolita / Lolita (I)
 1963: Dr. Strangelove / Dr. Strangelove (P + I + M)
 1968: 2001: A Space Odyssey (P + I + M + Sp.E.)

Orson Welles' afløser som amerikansk films uberegnelige »geni« og *enfant terrible*. Fortættet dramatisk kraft, intellektuel stringens og kølig, sort humor er hovedkendetegnene ved hans ironiske historier om mennesker, der trods uhyre forudgående planlægning kæmper en forgæves kamp mod et spind af absurde tilfældigheder, som til slut fanger og tilintetgør dem. Mens »The Killing« i sin beretning om et mislykket kup tydeligt støttede sig til John Hustons »Asfaltjunglen«, prægedes den kompromisløse analyse af det militære magtspil i »Ærens vej« af en mere oprindelig intellektuel lidenskab.

Denne films velkontrollerede pessimisme videreførtes i »Spartacus«, hvor magtens mekanik er lige så knusende og skånselsløs. Men det er først i »Dr. Strangelove«, at Kubricks klarsynede galgenhumor får sit fulde originale udtryk. Derimod er »Lolita« foreløbig et mellemspil ved sin contra-contration om et »privat« dilemma. Dens karakteristisk bidende og sorte Kubrick-humor opvejer ikke ganske dens alt for tørre redogørelse for erotisk besættelse. Se i øvrigt Kos. 29, 38, 45, 50, 57, 62, 67 og 86. Pim.

Seymour »Buzz« KULIK

f. 1923 i New Jersey. Ville egentlig have været lærer, men fire år i U.S. Army (han blev hjemsendt i 1946 med rang af First Lieutenant) fik ham på andre tanker, og efter en kort tid i New York ved en radio-station avancerede han til at blive instruktør og producer. Kom derefter til fjernsynet som instruktør (bidrag til serierne »Playhouse 90«, »Climax«, »Have Gun, Will Travel«), og i 1962 får han en Emmy for bedste instruktion (»Dr. Kildare«-episoden »Shining Image«). Har for nylig dannet eget produktionsselskab, Jeni Productions, for hvilket han vil instruere »Summer on the Water« efter en roman af David Westheimer.

- 1961: The Explosive Generation (I)
 1963: The Yellow Canary / Den gule kanarieflugt (I)
 1964: Ready for the People (I)
 1966: Warning Shot / Varselsskud (P + I)
 1967: Sergeant Ryker / Sergent Ryker (I – NB: Filmen sammensat af to TV-film instrueret af Buzz Kulik i 1965)
 1968: Villa Rides (I)
 The Riot (I)

»Warning Shot« var en forfriskende »gammeldags« kriminalfilm, der pludselig viste Buzz Kulik som en ferm historie-fortæller, der kunne skabe spænding også uden at ty til blodige udpenslinger – i modsætning til »The Yellow Canary«. Anmeldelser af hans andre film bekræfter i øvrigt indtrykket af Buzz Kulik som et svingende talent, der med masser af temperament og sommetider manglende smag og sikkerhed går løs på sine emner. Se i øvrigt Kosmorama 65. P. C.

L / James LANDIS

- 1957: Under Fire (M/I: James B. Clark)
 Young and Dangerous (M/I: William F. Claxton)
 1958: Thundering Jets (M/I: Helmut Dantine)
 1959: Lone Texan (Synopsis + M/I: Paul Landres)
 1964: The Nasty Rabbit (I)
 1965: Rat Fink (I + M)

Arnold LAVEN

f. 23. 2. 1922 i Chicago. Kom i 1940 til Warner Bros. Pictures, hvor han startede med småjobs og senere (fra 1946 til 1950) var dialoginstruktør. I US Army 1942–45. Dannede i slutningen af halvtredserne eget produktionsselskab sammen med Jules V. Levy og Arthur Gardner. Har produceret og instrueret en lang række seriefilm for amerikansk TV.

- 1952: Without Warning / Mord uden varsel (I)
 1953: Vice Squad / Kriminalpolitiet på sporet (I)

1967: The Dangerous Days of Kiowa Jones / Præriens blodige spor (I)

1968: The Big Bounce (I)

Debutfilmen »The Dangerous Days of Kiowa Jones« vidner om et levende talent for at skildre en relativt kompliceret vågnende moralsk erkendelse uden at hæmme fortællingens fremdrift. Filmen er et fængslende studie af prærielivet og samtidig en relativt sikkert fortalt dramatisk historie, der som flere andre af tressernes amerikanske film er indest optaget af volden i hverdagen.

P. C.

Vincent McEVEETY

Tidligere TV-instruktør.

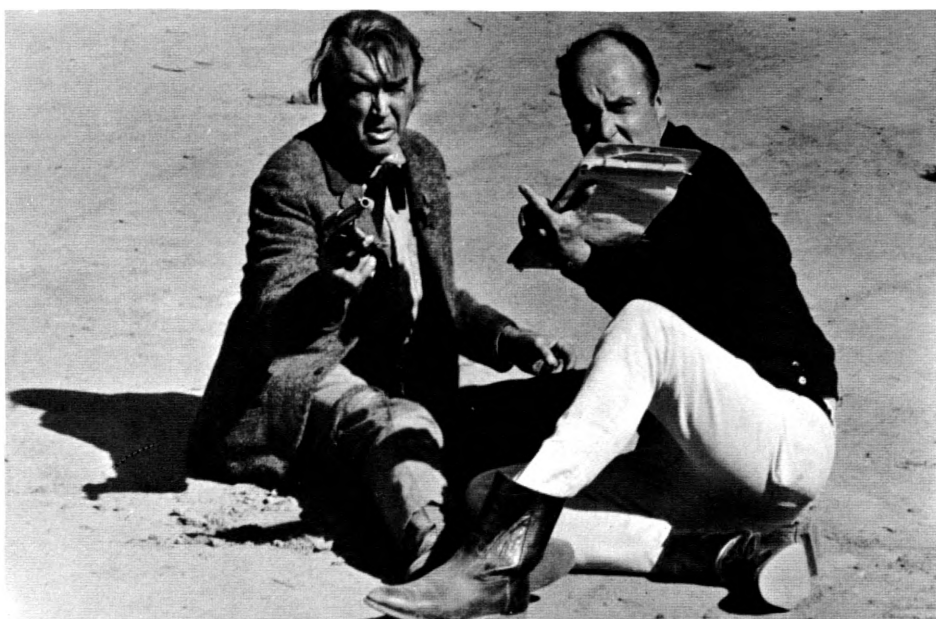
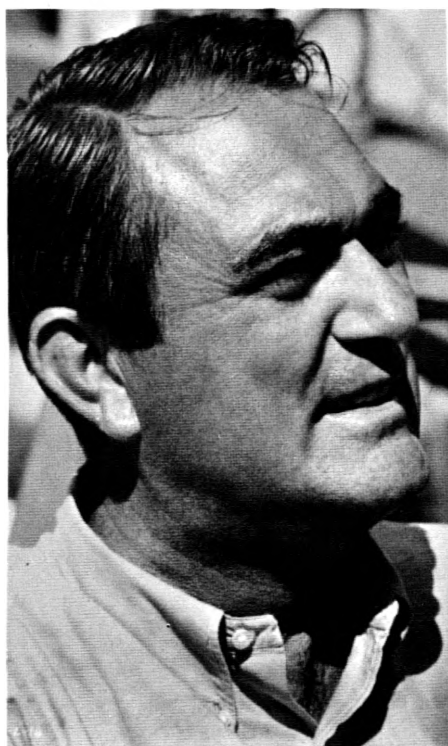
1963: The Million Dollar Collar (I)

1967: Firecreek / De 5 desperate (I)

Har i western-genren vist dramatisk flair, især i beskrivelsen af de voldelige opgør. »Firecreek« var en hæderlig rutineproduktion, indtil den til slut gik amok i en anti-pacifistisk appel, hysterisk fremført af James Stewart. Pim.

Andrew V. McLAGLEN

f. 28. 7. 1920 i London, men kom allerede som 5-årig til USA sammen med forældrene (han er søn af skuespilleren Victor McLaglen). Uddannet på University of Virginia, hvorfra han i 1940 gik direkte til en stilling i produktionsafdelingen på Lockheed Aircraft. Derfra gik han i 1944 til filmbranchen, hvor han startede som tredje instruktørassistent og langsomt arbejdede sig op til stillingen som første instruktørassistent i 1951 (»Bullfighter and the Lady« og »The Quiet Man«). Som skuespiller har han i 1945 medvirket i Gregory Ratoffs »Paris Underground«, en rolle der først og fremmest stillede krav til fysikken. Han har i halvtredserne og i begyndelsen af tresserne instrueret en mængde TV-film i forskellige serier (ialt ca. 250 TV-film): »Gunsmoke«, »Rawhide«, »Have Gun, Will Travel«, »The Lineup«, og »Perry Mason«.

Vincent McEveety instruerer James Stewart i »Firecreek«.

1951: Bullfighter and the Lady (I.ass./I: Budd Boetticher)

1952: The Quiet Man / Den tavse mand (I.ass./I: John Ford)

1954: The Point of No Return / Ingen vej tilbage (I.ass./I: William A. Wellman)

1956: Seven Men From Now / 7 mænd jages (P/I: Budd Boetticher)
Man in the Vault (I)
Gun the Man down (I)

1957: The Abductors (I)

1960: Freckles (I)

1961: The Little Shepherd of Kingdom Come (I)

1963: McLintock / Kom til det vilde vesten (I)

1965: Shenandoah / Flammer over Virginia (I)

1966: The Rare Breed / Rancho Bravo (I)
Monkeys, Go Home / Os aber imellem (I)

1967: The Way West / Vejen mod vest (I)
Ballad of Josie / Balladen om Josie (I)

1968: Bandolero / Bandolero (I)
The Devil's Brigade / Djævlebrigaden (I)
The Hellfighters (I)

Andrew V. McLaglen's store forbillede synes at være John Ford, hvis »The Quiet Man« blev brakt, men ganske underholdende kopieret i John Wayne-filmen »McLintock«. Evnen til at livgive de enkle og dog sammensatte levnedsløb på prærien savner McLaglen dog helt, og de stærke følelser bliver i hans film oftest hult patetiske. Hans bedste film er »Shenandoah«, der upersonligt, men dog relativt vellykket fortæller en historie med den amerikanske borgerkrig som baggrund. P. C.

Robert Ellis MILLER

f. 18. 7. 1927 i New York City, uddannet på Harvard University, hvor han i et par år ledede universitetets teaterforening. Efter studierne direkte til Columbia Broadcasting System (CBS) som manuskriptkonsulent og senere instruktørassistent på TV-serien »Omnibus«. Debuterede i midten af halvtredser-

ne som selvstændig instruktør ved TV og har senere lavet film til en lang række af de mange faste serier – »The Virginian«, »Burke's Law«, »Peter Gunn«, »Dr. Kildare«, »Naked City« og »Route 66«. Uden seriepræg har Robert Ellis Miller bl. a. instrueret de i USA roste »Who Killed Julia Greer«, »The Voice of Charlie Pont« og »And James Was a Very Small Snail«. Sideløbende med instruktørvirksomheden i TV har han instrueret teater både Off-Broadway og på hovedgaden.

1966: Any Wednesday / Kun om onsdagen (I)

1968: Sweet November (I)
The Heart is a Lonely Hunter (I).

Allen H. MINER

Startede som dokumentarfilmmand. Kom derefter til Hollywood i et par år, inden han som mange andre blev opslugt af halvtredsernes hastigt ekspanderende amerikanske fjernsyn.

1954: The Naked Sea (P + I + F – dokumentarfilm)

1956: Ghost Town (I)

1957: Black Patch (P + I)
The Ride Back / Sheriffens fange (I)

1968: Chubasco / Chubasco – ung og hæmningsløs (I + M)

Allen H. Miners første film, den dokumentariske »The Naked Sea«, handler om tunfiskerens liv og roses for sin søre behandling af emnet, og måske er det karakteristisk, at når Miner i »Chubasco« vender tilbage til en historie – denne gang dog fiktiv – så er det scenerne fra havet, der er mest overbevisende i filmen, der ellers er et ofte udtrådt melodrama med maniereret spil af skuespillere, som Miner tilsyneladende slet ikke har kunnet styre. Heller ikke hans western »The Ride Back« røber noget større talent for den fiktive form. P. C.

Robert MULLIGAN

f. 23. 8. 1925 i New York City. Ville som teenager være præst, men kom i stedet til at gøre tjeneste som radio-operatør i flåden un-

- 1954: Down Three Dark Streets / I lovens net (I)
 1956: The Rack (I)
 1957: The Monster That Challenged the World (I)
 Slaughter on Tenth Avenue / Mordet i 10. gade (I)
 1959: Anna Lucasta / Anna Lucasta – pigen fra havnen (I)
 1962: Geronimo / Indianerhøvdingen Geronimo (P + I + synopsis)
 1965: The Glory Guys / Indianerne går til angreb (P + I)
 1967: Rough Night in Jericho / Udfordringen (I)

Har trofast holdt sig til etablerede genrer i amerikansk film og har med fortælle-teknisk talent skabt seværdige film uden andet særpræg, end hvad der evt. måtte være i manuskriptet. Bedste film: »The Glory Guys« efter manuskript af Samuel Peckinpah. P. C.

Irving LERNER

f. 7. 3. 1909 i New York City. Uddannet på University of Columbia, senere bl. a. job som still-fotograf. Har produceret film for Department of Anthropology samt ledet produktionsafdelingen på New York Universitys Educational Film Institute. Har stået som både producent og instruktør af en række kortfilm (bl. a. »A Place to Live«), fungeret som klipper på en række spillefilm (bl. a. »King of Kings« og »Spartacus«, som han dog forlod til fordel for instruktørjobbet på »Studs Lonigan«).

- 1939: One Third of a Nation (2nd Unit I/I: Dudley Murphy)
 1948: Muscle Beach (P + I + M + F – sammen med Joseph Strick)
 1953: Man Crazy (I)
 1957: Edge of Fury (I – med Robert Gurney, Jr.)
 1958: Murder by Contract / Mord pr. kontrakt (I)
 1959: City of Fear (I)
 1960: Studs Lonigan / Studs Lonigan (I)
 1961: The Savage Eye / Øjet (Teknisk rådgiver/I: Joseph Strick)
 1963: Cry of Battle / Begær i junglen (I)
 1966: Custer of the West / General Custers sidste kamp (P + 2nd Unit I/I: Robert Siodmak)
 1968: Royal Hunt of the Sun (I)

Den evige rådgiver, medinstruktør og tekniske medhjælper. »Studs Lonigan« og »Cry of Battle« afslører ikke nogen markant personlighed, men er solidt håndværk. Har høstet flere laurbær for »Murder by Contract«. Se i øvrigt Kosmorama 50 og 56.

Pim.

Ralph LEVY

f. 18.12. 1919 i Philadelphia, uddannet på Yale University. Kom derefter til et turnerende teater og i 1947 til CBS-TV som instruktørassistent. Kom i 1949 til Hollywood, hvor han mest har beskæftiget sig med TV-instruktioner både som instruktør og producer. Siden 1960 har han kontraktligt været ansat hos MGM-TV som producer-instruktør.

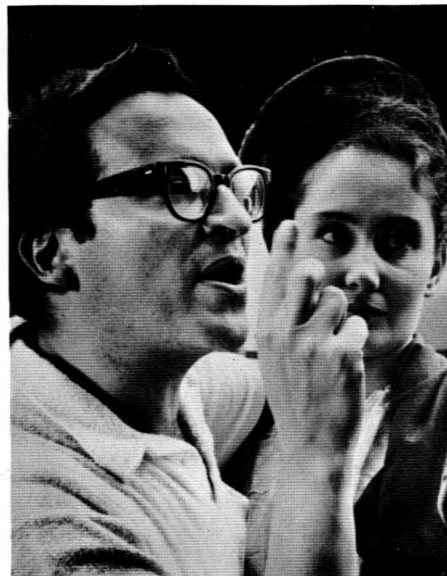
- 1964: Bedtime Story / Pas på prinsen, piger (I)
 1965: Do Not Disturb / Bedes ikke forstyrre (I).

Jerry LEWIS

Udførlig / filmografi bringes i kommende nummer. Se i øvrigt Kosmorama 67, 79 og 86.

Sidney LUMET

f. 25. 6. 1924 i Philadelphia. Medvirkede fra sit fjerde til sit niende år i faderens radiospil, der udsendtes fra en lille Brooklynstation. I de tidlige teenage-år var han succesrig barneskuespiller på Broadway. Efter fire år i hæren dannede han i 1947 en af de første Off Broadway-grupper og begyndte at instruere. Kom i 1950 til CBS-TV og har instrueret omkring 250 TV-film, bl. a. »The Iceman Cometh«, »Rashomon« og »The Sacco-Vanzetti Story (part 1 og 2)«. Også Broadway-instruktør. Filmprojekter: »99 & 44/100ths % Dead« og »The Seagull«.

- 1939: One Third of a Nation (S/I: Dudley Murphy)
 1957: 12 Angry Men / 12 vrede mænd (I)
 1958: Stage Struck / Bag fortæppet (I)
 1959: That Kind of Women / Den slags kvinder (I)
 1960: The Fugitive Kind / Manden i slangeskind (I)
 1961: Vu du pont / Udsigt fra broen (I)
 1962: Long Day's Journey Into Night (I)
 1964: Fail Safe / Fejlsikker (I)
 1965: The Pawnbroker / Pantelåneren (I)
 The Hill / Højen (I)
 1966: The Group / Gruppen (I)
 1967: The Deadly Affair / Telefon til af-døde (P + I)
 1968: Bye, Bye Braverman (P + I)
 The Appointment (P + I)

Sidney Lumet er amerikansk films Dr. Jekyll og Mr. Hyde. Jekyll filmer uselvsk og sobert rørelserne indenfor et mindre kollektiv (»12 vrede mænd«, »Bag fortæppet«, »Gruppen«), Hyde går amok i hysteriske, »afslørende« problemfilm (»Højen«, »Pantelåneren«). Lumets meget betydelige evner som person-instruktør kom smukkest til udtryk i den trediver-tilbagevendende »Gruppen«, hans hidtil mest afrundede værk. Her blev hans forkærlighed for det skruede og teatraliske holdt nede af manuskriptets kolige overblik over en snart fjern tidsperiode, hvis personer Lumet forbløffende sikkert placerede i et kompliceret spind af psykologiske og sociale sammenhænge. Der udgår ikke noget markant helhedssyn fra Lumets produktion,

men med et godt manuskript kan han være en af Amerikas mest kompetente instruktører. Se i øvrigt Kosmorama 29 og 79. Pim.

Delbert MANN

f. 30. 1. 1920 i Lawrence, Kansas. Uddannet på Vanderbilt University, derefter – i 1942 – til luftvåbnet, hvorfra han i 1945 blev hjemsendt. Derefter meldte Delbert Mann sig til Yale School of Drama, og i 1947 kom han til det lokale teater i Columbia, South Carolina, hvor han i nok et par år arbejdede med formidling af dramatik. I 1949 kom han til NBC-TV i New York som instruktør-assistent, og meget hurtigt fik han så chancen for selvstændige iscenesættelser under overopsyn af Fred Coe. Ialt har Delbert Mann instrueret ca. 100 TV-programmer (derimellem »Marty«, »Bachelor Party« og »Middle of the Night«).

- 1955: Marty / Marty (I)
 1957: The Bachelor Party / Mens bruden venter (I)
 1958: Desire under the Elms / Begær under elmene (I)
 Separate Tables / Fra bord til bord (I)
 1959: Middle of the Night / Midt i nat-ten (I)
 1960: The Dark at the Top of the Stairs / Mørket ovenpå (I)
 1961: Lover Come Back / En pyjamas for to (I)
 The Outsider / Helten fra Iwo Jima (I)
 1962: That Touch of Mink / Sig det med mink (I)
 1963: A Gathering of Eagles / Himlens vovehalse (I)
 1964: Dear Heart (I)
 Quick, Before it Melts / Hurtigt, før det smelter (P + I)
 1966: Mister Buddwing / Kvinden uden ansigt (I)
 1968: Fitzwilly / Fitzwilly slår til (I)
 The Pink Jungle / Diamantjunglen (I)

En af amerikansk films solide og frygteligt tunge håndværkere, der undtagelsesvis laver en vellykket film: »Helten fra Iwo Jima«, en smuk redegørelse for kommercialiseringen af et af den anden verdenskrigs heltens navne. Virkelig dybt graver Delbert Mann ikke, men effektivt fortælles der om vrangsidens af helteglorien. Hverken stilistisk eller tematisk synes der at være nogen egentlig linie i Manns produktioner, og hans senere film har vist en stærkt nedadgående tendens i kvalitet, mens den tekniske finish forekommer mere sikker. Se i øvrigt Kosmorama 15 og 29. P. C.

Alex MARCH

f. 1920 i Brooklyn, New York City. Startede som skuespiller med turnerende teatre i slutningen af trediverne, derefter til tjeneste i det amerikanske luftvåben under den anden verdenskrig. Efter hjemsendelsen kom han til Broadway i »Look Ma I'm Dancing«. Fra Broadway kom Alex March til fjernsynet, hvor han begyndte som script editor og casting director for senere at blive producer og instruktør, og han har bl. a. lavet det i USA roste TV-spil »The Night They Shot Santa Claus«.

der den anden verdenskrig. Efter hjemsendelsen kom han til Fordham University, hvor han i begyndelsen studerede litteratur og journalistik, men senere skiftede over til et studium af radioens muligheder som dramatisk medium. I begyndelsen af halvtredserne kom han til CBS-TV (hjulpet af Robert Stevens), og han siges at have instrueret mere end 200 TV-programmer inden han startede i filmverdenen. Blandt de skuespil Robert Mulligan har overført til TV er bl. a. »Billy Budd«, »The Moon and Sixpence«, »Ah Wilderness«, »The Human Comedy«, »What Every Woman Knows«, »Member of the Wedding«, »The Catered Affair« og »A Tale of Two Cities«. På Broadway har Robert Mulligan i midten af halvtredserne instrueret skuespillet »Comes a Day« af Speed Lamkin. Sammen med produceren Alan J. Pakula har Robert Mulligan dannet eget produktionsselskab, og kommende projekter for parret er bl. a. »When Michael Calls« og »The Piano Sport«.

- 1957: Fear Strikes Out (I)
 1960: The Great Imposter / Verden vil be-
 drages (I)
 The Rat Race / Heksekedlen (I)
 1961: Come September / Vi mødes ved Ri-
 vieraen (I)
 1962: The Spiral Road / Jungelægen (I)
 1963: Love With the Proper Stranger / En
 nat med en fremmed (I)
 To Kill a Mocking Bird / Dræb ikke
 en sangfugl (I)
 1965: Baby, the Rain Must Fall / Giv mig
 en chance (I)
 1966: Inside Daisy Clover (I)
 1967: Up the Down Staircase (I)
 1968: The Stalking Moon (I)

Robert Mulligan er blandt den nye Holly-wood-films uegale talenter, der mere synes besjælet af den gode vilje til at gøre det rigtige end af evnen til at kunne formulere det stærkt og overbevisende. Hans to væsentligste og mest vellykkede film er formentlig den grumme komedie »The Rat Race« (blandingen af realisme og melodrama var ikke helt vellykket, men der blev sagt rigtige ting om karrierestræbet i New York) og »Love With the Proper Stranger« (hvori Mulligan forfriskende anskuer før-ægteskabelig samliv som en naturlig ting, og i hvilken det næsten lykkes ham at holde en stil). Også debutfilmen »Fear Strikes Out« skal være en vellykket film om en forældredomineret ung mand, hvis far pacer sønnen frem på baseball-banen. Se i øvrigt Kosmorama 65. P. C.

N / Silvio NARIZZANO

f. ca. 1927 i Montreal, Canada, uddannet på universitetet i Quebec, Ville oprindelig være skuespiller, men efter et par års uforpligtende amatørvirke og en kortvarig tid på mere professionelt plan opgav han på grund af manglende talent. I stedet kom han i 1951 til det canadiske fjernsyn, hvor han instruerede en række skuespil. Derefter til England, hvor han arbejdede med TV-teater og andre programmer, inden han af David Susskind blev hentet til USA, hvor han for TV instruerede bl. a. »The Fallen Idol« med Jack Hawkins samt Sartre-skuespillet »Lukkede døre«.

- 1960: Under Ten Flags el. Sotto 10 ban-
 diere / Jagten på spøgesskibet (I –
 med Duilio Coletti)
 1964: Fanatic el. Die Die My Darling / Dø!
 Dø! Min elskede (I)
 1966: Georgy Girl / Georgy Girl (I)
 1968: Blue / Blue (I)
 Fade-In (P/I: Jud Taylor)
 The Man Who Had Power Over
 Women (I)

James NEILSON

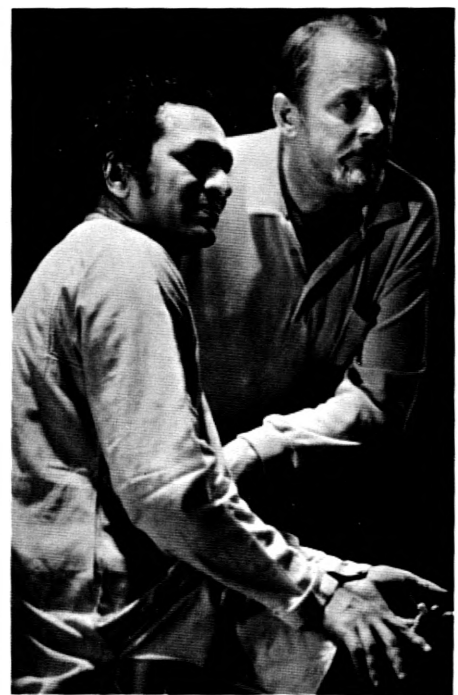
f. 1918. Gjorde under den anden verdenskrig tjeneste i den amerikanske marine som fotograf af krigens små og store begivenheder. Kom senere til amerikansk TV og startede i midten af halvtredserne som instruktør af seriefilm til fjernsynet og har bl. a. lavet film til serierne »Wagon Train« og »Alfred Hitchcock Presents«. Størstedelen af James Neilsons biograffilm er lavet for Walt Disney Productions, og Neilson har vist sig som en teknisk kompetent, men også upersonlig og idefattig iscenesætter, der tilsyneladende trives godt ved Disney-krybben.

- 1957: Night Passage (I)
 1958: The Country Husband (I)
 1961: A Holster Full of Law (I)
 1962: Moon Pilot / Må jeg, Hr. General (I)
 Bon Voyage / På gæstgæst i Paris (I)
 Geronimo's Revenge (I – med Harry
 Keller)
 1963: Summer Magic (I)
 Dr. Syn Alias the Scarecrow / Den
 sorte pimpernel (I)
 1964: The Moonspinners / Natten uden
 måne (I)
 1965: The Legend of Dick Turpin (I)
 1966: Return of the Gunfighter / 6 skud fra
 hoften (I)
 1967: The Adventures of Bullwhip Griffin /
 Guldfeber i Californien (I)
 Gentle Giant (I)
 1968: Where Angels Go, Trouble Follows
 (I)

Ralph NELSON

f. 12. 8. 1916. Voksede op i New Yorks slumkvarterer og blev på et vist tidspunkt kaldt »den potentielt farligste ungdomsforbryder i New York« af en lokal dommer. En lærer vakte Ralph Neilsons interesse for teater og fra da af gik det fremad. I trediveerne skuespiller på Broadway (han spillede bl. a. sammen med Leslie Howard og The Lunts). Mens han gjorde tjeneste under den anden verdenskrig skrev han to skuespil, derefter fortsatte han som skuespiller ved fjernsynet og fra 1948 også som instruktør ved TV. Instruerede i 1959 en fjernsynsversion af »Hamlet« med Old Vic-skuespillere.

- 1962: Requiem for a Heavyweight / Sidste
 runde (I)
 1963: Lilies of the Field / Markens liljer
 (P + I)
 Soldier in the Rain (I)
 1964: Fate is the Hunter / Jet 22 styrter (I)
 1965: Father Goose / Den store ulv kalder
 (I)
 Once a Thief / Een gang tyv (P + I)
 1966: Duel at Diablo / Duel i Diablopasset
 (P+I)
 1967: Counterpoint (P + I)
 1968: Charly (P + I)

Ralph Nelson (t.h.) og Ravi Shankar.

Med støtte i hans biografi er det ikke umuligt at skelne et personligt tema: den åndeligt halvdødes genopvækkelse til bevidst menneskeværd (»Requiem for a Heavyweight«, »Once a Thief«, »Charly«). Desværre udformer han sine film som håndfaste, sentimentale problemdramaer med den tyndeste intellektuelle glasur og med vulgær retorik i spil og billedbehandling. Synes bedst, når hans manuskripter er mindst prætentiose (»Soldier in the Rain«, »Duel at Diablo«). Pim.

Paul NEWMAN

f. 26. 1. 1925 i Cleveland, Ohio. Efter High School kom han til Kenyon College for at studere engelsk, men i 1942 meldte han sig til flåden og tilbragte de næste tre år som radiomand på en torpedobåd et sted i Stillehavet. Efter krigens slutning vendte Paul Newman tilbage til sprogstudierne på Kenyon College og efter eksamen forsøgte han sig som skuespiller på mindre teatre. Derefter videreuddannelse på Yale School of Drama, hvorfra han kom direkte til Broadway til en hovedrolle i William Inges »Picnic«. Sideløbende med karrieren frekventerede han – sammen med sin kommende hustru Joanne Woodward (de blev gift i 1958) Actor's Studio under ledelse af Lee Strasberg. Derfra til Hollywood i midten af halvtredserne, hvor han debuterede i Victor Savilles »The Silver Chalice« (Sølvbægeret – 1956) og senere har medvirket i bl. a. Arthur Penns »The Left-Handed Gun« (Billy the Kid – 1958), Robert Rossens »The Hustler« (Hajen – 1961), Martin Ritts »Hud« (Den utæmmelige – 1963), Jack Smights »Harper« (Harper, privatdetektiv – 1966) og Stuart Rosenbergs »Cool Hand Luke« (Skrappe Luke – 1967). Er netop debuteret som instruktør og producer.

- 1968: Rachel, Rachel (P + I)

»That picture is probably more me than anything I've ever done«.

Paul Newman

Mike NICHOLS

f. 6. 11. 1931 i Berlin (rigtige navn: Michael Igor Peschowsky) som søn af en jødisk læge, der fra Rusland var flygtet til Tyskland, hvorfra han i 1939 flygtede sammen med sin familie. Uddannet på University of Chicago, som han efter få års studier forlod for at hellige sig en karriere som teatermand (han har bl. a. lært på Actor's Studio under Lee Strasberg). I 1955 fandt han sammen med Elaine May og lavede med hende en europæisk-inspireret kabaret-underholdning i løbet af kort tid. I 1963 debuterede han som teaterinstruktør med Neil Simons lille komedie »Barefoot in the Park«, og han har senere på Broadway instrueret »The Knack«, »Luv«, »The Odd Couple« og »Plaza Suite«. Han agter fortsat at instruere for scenen sideløbende med sit virke i Hollywood. Blandt hans filmprojekter er »Catch 22« efter Joseph Hellers roman.

1966: Who's Afraid of Virginia Woolf? / Hvem er bange for Virginia Woolf? (I)

1967: The Graduate / Fagre voksne verden (I)

Med »Virginia Woolf« viste Mike Nichols først og fremmest formidable evner som personinstruktør, mens der ikke i øvrigt var noget originalt, personligt eller blot fantasi-fuldt i instruktionen, men med »The Graduate« synes også forståelsen for filmens medium på vej, selv om filmen først og fremmest forbløffer på grund af Nichols' følelse for den unge mand, der gør oprør mod et sterilt bedsteborger-miljø. Filmen er frapperende vital, flere gange poetisk og hele tiden intelligent konstrueret og udført med smukt kontrolleret balance mellem det komiske og det tragiske. Se i øvrigt Kosmorama 87.

P. C.

O / Jack O'CONNELL

Uddannet på Princeton University og Harvard Business School (Masters Degree), derefter ud i erhvervslivet, bl. a. med flere års virksomhed som producer af TV-reklamefilm bag sig. Arbejdet vakte for alvor Jack O'Connells interesse for film, og efter studier på Film Institute of C.C.N.Y og hos Carl Lerner fortsatte han med at uddanne sig i Italien, hvor han bl. a. var observatør på Federico Fellinis »La dolce vita«. Han har stået for den amerikanske versionering af »Julie la Rousse« og »Les menteurs«.

1960: L'Avventura / De elskendes eventyr (I.ass./I: Michelangelo Antonioni)

1963: The Greenwich Village Story (P + I + M)

1968: Revolution / Revolution (P + I + M)

Farveglad, rytmesikker og livligt skildret er Jack O'Connells film »Revolution«, om amerikanske hippier, et relativt overbevisende »dokument« om den fredelige oprørsbevægelse, der vil vække USA. Filmen gør det rimeligt at vente spændende film fra instruktøren, hvis første film »Greenwich Village Story« i 1963 blev vist i konkurrencen på filmfestivalen i Venedig. P. C.

P / Alan J. PAKULA

f. 7. 4. 1928 i New York City og uddannet på Yale University (Bachelor of Arts, 1948). Sin første egentlige kontakt med film og teater fik Pakula som bud for agenten Leland Hayward, i hvis firma Pakula havde feriejob, og efter endt universitetsuddannelse kom han til tegnefilmafdelingen på Warner Bros, hvor han blev indtil 1950, da han af Don Hartman blev ansat på MGM som *assistant to producer*. Sammen med Hartman flyttede Pakula året efter til Paramount, og i 1956 fik Pakula sit første job som producer sammen med instruktøren Robert Mulligan. Sammen har de dannet produktionsselskabet Pakula-Mulligan Productions.

1957: Fear Strikes Out (P/I: Robert Mulligan)

1963: Love With the Proper Stranger / En nat med en fremmed (P/I: Robert Mulligan)
To Kill a Mockingbird / Dræb ikke en sangfugl (P/I: Robert Mulligan)

1965: Baby, the Rain Must Fall / Giv mig en chance (P/I: Robert Mulligan)

1966: Inside Daisy Clover (P/I: Robert Mulligan)

1967: Up the Down Staircase (P/I: Robert Mulligan)

1968: The Stalking Moon (P/I: Robert Mulligan)
The Sterile Cuckoo (P + I)

Jerry Paris og Jerry Lewis

Jerry PARIS

f. ca. 1925 i San Francisco og uddannet som skuespiller på Actor's Studio i New York. Efter et par års arbejde på teatret – hvor han kun havde småroller – blev han hentet til Hollywood sammen med drømmen om kommende stjerneverroller, men gennem samtlige filmår har Jerry Paris udelukkende fungeret som *supporting actor*. I første halvdel af tresserne har han næsten udelukkende beskæftiget sig med TV, dels som skuespiller i serien »The Dick Van Dyke Show«, dels som instruktør af en mængde programmer i samme serie. Er nu debuteret som filminstruktør.

1950: My Foolish Heart / Mit dumme hjerte (S/I: Mark Robson)

The Flying Missile (S/I: Henry Levin)

Cyrano de Bergerac / Cyrano de Bergerac, den sidste musketer (S/I: Michael Gordon)

Outrage (S/I: Ida Lupino)

1951: Call Me Mister (S/I: Lloyd Bacon)
Submarine Command / Ubåds kommando (SI: John Farrow)

1953: The Wild One / Vild ungdom (S/I: Laslo Benedek)

Sabre Jet / Jet-Plan styrter (S/I: Louis King)

The Glass Wall / Glasmuren (S/I: Maxwell Shane)

1954: The Caine Mutiny / Mytteriet på Caine (S/I: Edward Dmytryk)
Prisoner of War (S/I: Andrew Marton)

Drive a Crooked Road (S/I: Richard Quine)

Unchained (S/I: Hall Bartlett)

1955: Not as a Stranger / Ikke som en fremmed (S/I: Stanley Kramer)

Hell's Horizon (S/I: Tom Gries)

Good Morning Miss Dove (S/I: Henry Koster)

The View From Pompey's Head (S/I: Philip Dunne)

Marty / Marty (S/I: Delbert Mann)

The Naked Street (S/I: Maxwell Shane)

1956: D-Day the Sixth of June / Den korte lykke (S/I: Henry Koster)

I've Lived Before (S/I: Richard Bartlett)

1957: Man on the Prowl (S/I: Art Napoleon)

Sing, Boy, Sing (S/I: Henry Ephron)

The Female Animal (S/I: Harry Keller)

Zero Hour (S/I: Hall Bartlett)

1958: The Naked and the Dead / De nøgne og de døde (S/I: Raoul Walsh)

The Lady Takes a Flyer / Pigen og piloten (S/I: Jack Arnold)

1959: No Name on the Bullet / Han kom for at dræbe (S/I: Jack Arnold)

1963: The Caretakers / De andre (P + M/I: Hall Bartlett)

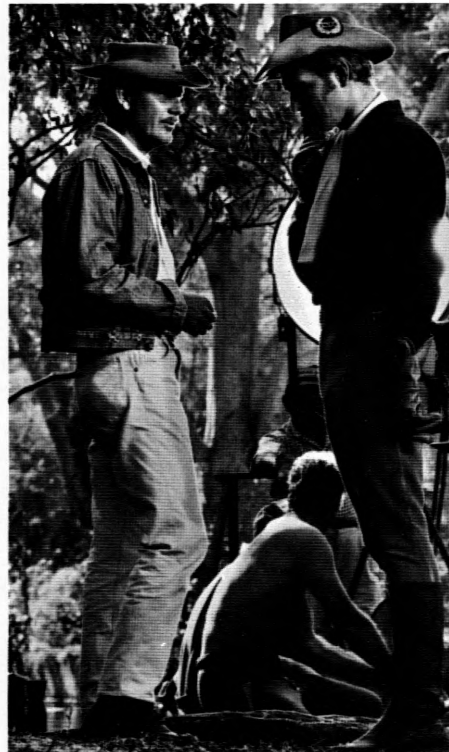
1967: Never a Dull Moment (I)

1968: Don't Raise the Bridge, Lower the River (I)

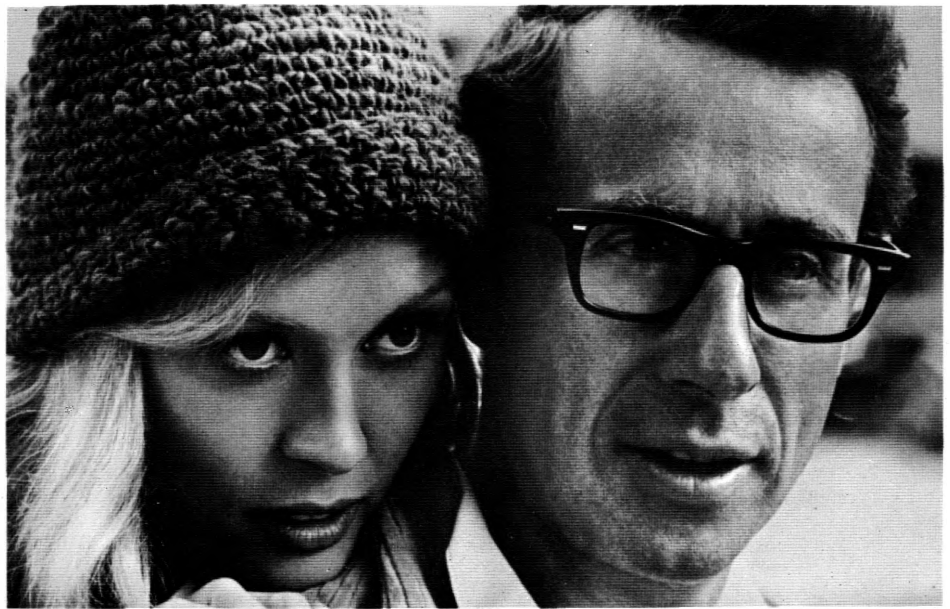
How Sweet it is (I).

Sam(uel) PECKINPAH

f. 1926 i Madera Country, Californien (et bjerg nær fødehjemmet bærer familienavnet). Han er af indianerslægt. Flyttede i 1949 til Los Angeles og studerede det følgende år dramatik ved University of California. Derefter til fjernsynet, hvor han i godt et par år fungerede som scenefunktionær, inden han blev assistent og dialoginstruktør for Don Siegel, bl. a. på »Invasion of the Body Snatchers«, hvor han også udførte en del af manuskriptarbejdet. Skrev derefter 13 episoder til TV-serien »Gun-smoke«, og arbejdede med serien »The Westerner« som både producer, instruktør og manuskriptforfatter. Arbejder stadig for fjernsynet med TV-skuespil – »Pericles on 34th Street« og Katharine Anne Porter-filmatiseringen »Noon Wine«, der begge har været vist i dansk fjernsyn. Peckinpah har for øjeblikket kontrakt med Warner Bros./Seven Arts om tre film. Han har for et par år siden skrevet et aldrig filmet manuskript (bestillingsarbejde) over James Micheners »Caravans«. Projekter: »North to Yester-

Sam Peckinpah (t.v.) med Richard Harris under indspilningen af »Major Dundee«.

Faye Dunaway og Arthur Penn

day«, »The Diamond Story« og »The Ballad of Cable Hogue«.

1961: The Deadly Companions / Hævneren fra Gila City (I)

1962: Ride the High Country / De red efter guld (I)

1965: Major Dundee / Major Dundee (I + M)

The Glory Guys / Indianerne går til angreb (M/I: Arnold Laven)

1968: Villa Rides (M/I: Buzz Kulik)
The Wild Bunch (I + M)

Den yngre instruktorgenerations betydeligste kender af pionertiden – dens livsstil og dens forpinte eller desillusionerende »helte«. Som en nostalgisk hyldelse til to af præriens oldtimers er »De red efter guld« et harmonisk og klarsynet stykke filmpoesi, men allerede i »Major Dundee« begynder de skurrende lyde fra forrige films voldsomme bordel-afsnit at dominere. Peckinpah viser sig her som et ganske anderledes radikalt temperament end den John Ford, man troede var hans forbillede. I begge film har de handlingsbetonede afsnit en vældig nervebetonet kraft, men i »Major Dundee« viger det lyrisk tilbageskuende for en bitter polemisk ildhu i portrættet af den stive pligtsoldat Dundee og hans forføjede manøvrer. Desværre falder filmen på grund af produktionsvanskeligheder fra hinanden, men de enkelte afsnit – og ikke mindst miljøskildringen – har en enorm overbevisningsevne. Se i øvrigt Kosmorama 63, 67 og 71. Pim.

Larry PEERCE

f. i Bronx, New York, søn af operasangeren Jan Pearce. Uddannet på North Carolina University og senere Columbia University (begge steder med dramatik som hovedfag). Læste derefter en tid i New York hos Stella Adler for at blive skuespiller, men kom i stedet til TV som instruktør af bl. a. film til serierne »Batman« og »The Hardy Boys« (Pilot). Har for nylig dannet eget produktionselskab, Pearce Productions.

1964: One Potato Two Potato / Giv mig mit barn (I)

1966: The Big T.N.T. Show / En aften med Donovan (I)

1967: The Incident / New York kl. 3 nat (I)

1968: Goodbye Columbus (I)

I »One Potato, Two Potato« er Larry Pearce sympatisk engageret i racespørgsmålet (filmen skildrer et sort-hvidt kærlighedsforhold), men nogen virkelig overbevisning fornemmes ikke bag filmens klichébrug, og med »The Incident« har Pearce vist sig som tressernes Stanley Kramer, manden med de velmente »problemfilm«, der er så firkantet lavet, at der ingen reelle problemer bliver tilbage. Trods en vis teknisk finish er Pearce i høj grad et tvivlsomt bekendtskab. P. C.

Arthur PENN

f. 1922 i Philadelphia og begyndte efter endt High School at fungere som skuespiller ved den lokale radio og det lokale teater. Indkaldtes i 1943 til infanteriet, hvor han sluttede sig til en teatergruppe ledet af Fred Coe. Lod sig efter krigens slutning degradere til menig for at kunne deltage i et soldatshow organiseret af Joshua Logan og med Paddy Chayefsky og Mickey Rooney i medarbejder-staben. Hjemsendt fra hæren i 1946 tog Penn på studierejse i Italien, kom derefter hjem til USA for at blive instruktør-assistent ved Jerry Lewis' og Dean Martins TV-show »The Colgate Comedy Hour«. I 1958 blev Penn fast medlem af Fred Coes TV-gruppe og samtidig – efter at Fred Coe havde skabt sig et navn på Broadway – kom Arthur Penn til den amerikanske teaterhovedgade, hvor han instruerede William Gibsons »Two for the Seesaw«. Derefter fulgte samme forfatters »The Miracle Worker« og yderligere »An Evening With Mike Nichols and Elaine May«, »Toys in the Attic«, »All the Way Home« og »Golden Boy«. For amerikansk TV har han i år instrueret en lovprist TV-film kaldet »Flash and Blood«. I 1963 var Arthur Penn i gang med indspilningen af »Toget«, men efter nogle få indspilningsdage blev han på Burt Lancasters bud erstattet af John Frankenheimer. Projekt: »Little Big Man«.

1958: The Left-Handed Gun / Billy the Kid (I)

1962: The Miracle Worker / Helen Kellers triumf (I)

- 1963: Le Train / Toget (I - NB: instruktionen overtaget af John Frankenheimer)
 1965: Mickey One / Mickey One (P + I)
 The Chase / Den djævelske jagt (I)
 1967: Bonnie and Clyde / Bonnie og Clyde (I)

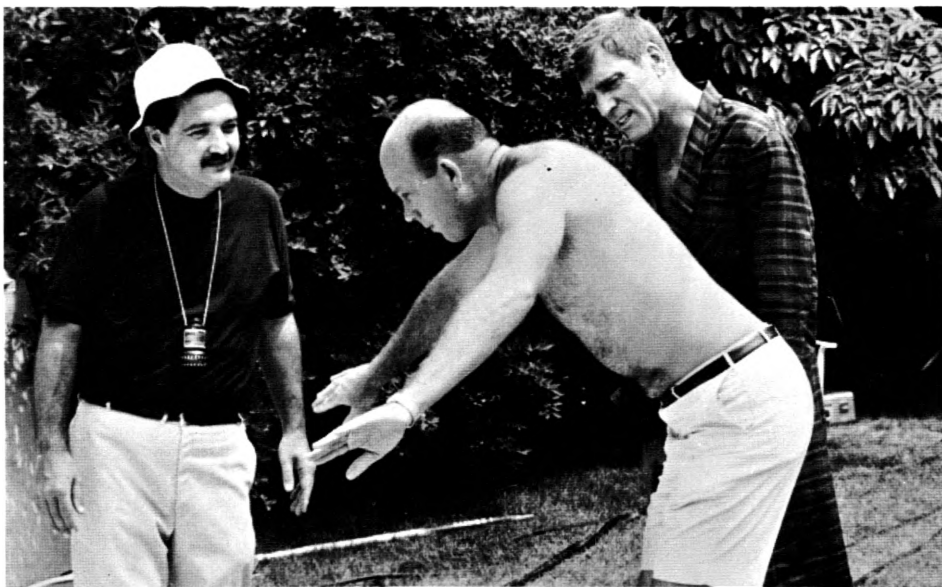
En af de meget få virkelige »film-forfattere« i den yngre generation af amerikanske instruktører. Fra »The Left-Handed Gun« til »Bonnie and Clyde« forfølger han det samme tema: det primitive, uudviklede og uartikulerede menneskes voldelige konflikt med en fjendtlig, uforstående omverden. Påvirket af både Welles og Kazan lader han konflikterne spille sig helt ud i en højspændt stil, der - i »Mickey One« og bestillingsarbejdet »The Chase« - kan nærme sig det udvendigt hysteriske. Men i mesterværket »The Miracle Worker« om Helen Keller er voldsomheden konstant underbygget af stærk følelse og nervebetonet billedpoesi, og i »Bonnie and Clyde« lægger Penn for første gang ironisk afstand til sine primitive helte, uden at (med)følelsen forsvinder. Penn står for øjeblikket både i indre og ydre forstand på højdepunktet af en karriere, der ellers ikke har været tilsmilet af heldet, og man må kunne vente en lang række væsentlige film fra ham i de kommende år. Se i øvrigt Kosmorama 72 og 84. Pim.

Frank PERRY

f. ca. 1933 i New York, uddannet på University of Maine, derefter (1952-54) stationeret i henholdsvis Korea og Japan som soldat i den amerikanske hær. Hjemsendt fra hæren kommer han til Actor's Studio (på instruktørlinien), som han forlader efter et år for at slå sig ned i Europa. I 1956 vender Frank Perry atter tilbage til USA og prøver i et års tid en række forskelligartede jobs indenfor filmbranchen (han er først Production Assistant, derefter assistant Director, production Manager, assistant to producer og 2nd unit director). I 1957 kommer han til Theatre Guild som associate producer, men efter at have produceret »The Connection« i London i 1961 forlader han teaterarbejdet for at prøve TV-mediet, idet han bliver co-producer på serien »Playwright at Work«. Har både alene og sammen med hustruen Eleanor Perry skrevet flere manuskripter for TV. Blandt parrets projekter er en filmatisering af Truman Capotes fortælling »A Christmas Memory«.

- 1962: David And Lisa / David og Lisa (I)
 1963: Ladybug, Ladybug (P + I)
 1968: The Swimmer (P + I - NB: filmen er indspillet i 1967, men copyright på filmen er først taget i 1968 efter at Sydney Pollack - ukrediteret - har instrueret i hvert fald scenen, hvor Burt Lancaster har et opgør med Janice Rule, der er kommet i stedet for Barbara Loden, som i Frank Perrys version spillede rollen som Lancasters tidligere elskerinde i filmen).

Frank Perry synes at være blandt de lovende, men også meget stillestående talenter i den nye amerikanske filmkunst. »David and Lisa« var en sympatisk og indforstået og traditionelt fortalt sygefilm, der var udholdelig i skildringen af psykiatriske særtilfælde. I et interview fra 1963 fortæller han, at han ikke bryder sig meget om de unge franske

Frank Perry, svømmelæreren Robert Horn og Burt Lancaster under indspilningen af »The Swimmer«.

instruktørers tendens til at skabe effekt med smarte kameravinkler, fordi billedets indhold glemmes, og Perrys foreløbig seneste film, »The Swimmer« bekræfter førsteindtrykket af ham, som en traditionelt fortællende filmmand uden megen kunstnerisk nerve, men med god vilje til at sige noget socialt væsentligt. Filmenes gennemarbejdede præg er tiltalende, men røber måske også en »spænhed«, der kan dræbe kunsten. P.C.

Daniel PETRIE

f. i Nova Scotia, Canada, uddannet på St. Francis Xavier University, Nova Scotia (Bachelor of Arts), Columbia University (Master of Arts) og Northwestern University (Ph.D.). Kom senere til Creighton University i Omaha, hvor han en kort tid underviste som talelærer. Gjorde under den anden verdenskrig tjeneste i den canadiske hær, og efter hjemsendelsen begyndte han (sideløbende med universitetsstudierne) en karriere som skuespiller og spillede bl. a. på Broadway i »Kiss Them for Me«. Omkring 1950 kom han til NBC-TV i Chicago som instruktør, derefter til New York, og han har bl. a. instrueret programmer til serierne »The Billy Rose Show«, »Somerset Maugham Theatre« og »Omnibus«. På Broadway har Daniel Petrie iscenesat »A Shadow of My Enemy« ligesom han også har fungeret som teaterinstruktør på andre scener i USA, og fortsat veksler han nu mellem teater og film.

- 1960: The Bramble Bush (I)
 1961: A Raisin in the Sun / Sort solskin (I)
 1962: The Main Attraction (I)
 1963: Stolen Hours / Stjålne timer (I)
 1966: The Idol (I)
 The Spy With a Cold Nose / Spionen med den kolde næse (I).

S. Lee POGOSTIN

f. i Arlington, Virginia, gjorde under den anden verdenskrig tjeneste i Europa og blev først hjemsendt i 1949, hvorefter han begyndte som forfatter af hørespil og senere TV-spil. På teater har han instrueret skuespillene »Period, Period, Period« (som han

også skrev) og »Crazier Than Cotton«. For TV har han bl. a. skrevet og instrueret showforestillingen »Free of Charge«. Som manuskriptforfatter har han flere gange vundet en Emmy.

- 1962: Pressure Point (M/I: Hubert Cornfield)
 1965: Synanon (Fortælling + M/I: Richard Quine)
 1968: Hard Contract (I)

Sydney POLLACK

Studerende skuespilkunst hos Sanford Meisner i New York og var i 5 år assistent for ham. Optrådte samtidig på Broadway som skuespiller og kom derfra til TV som skuespiller. I 1960 hjalp John Frankenheimer ham til Hollywood, hvor Pollack instruerede en række programmer til serierne »Ben Casey«, »The Defenders«, »Naked City« og »The Fugitive«. Han har foretaget den amerikanske versionering af Viscontis »Leoparden«, og han skal lave en række film sammen med Burt Lancaster, med hvem Pollack har dannet et produktionsselskab.

- 1962: War Hunt / Bag fjendens linier (S/I: Denis Sanders)
 1965: The Slender Thread / Stemmen i telefonen (I)
 1966: This Property is Condemned / Hvermands pige (I)
 1967: The Scalphunters / Skalpejægerne (I)
 1968: The Swimmer (I - sammen med Frank Perry, men uden credit på forteksterne. Pollack har instrueret scenen, hvor Burt Lancaster i titelrollen har et opgør med Janice Rule. I Frank Perrys version spillede rollen af Barbara Loden)
 Castle Keep (I)
 Valdez is Coming (I)

Sydney Pollacks hidtil eneste betydelige film er »This Property is Condemned«, der følger traditionen fra Kazans mesterværk »Den vilde flod« op ved at levere et på én gang lyrisk og realistisk overbevisende tidsbillede af et primitivt sydstatsmiljø i trediverne. Fremskridtets venlige unge mand konfronteres med en forstokket provinsialisme, og Natalie Woods skrøbelige unge pige knuses mellem de to retninger. Filmen støttedes stærkt af James Wong Howes forfinede farvefoto. Se i øvrigt Kosmorama 82. Pim.

Ted POST

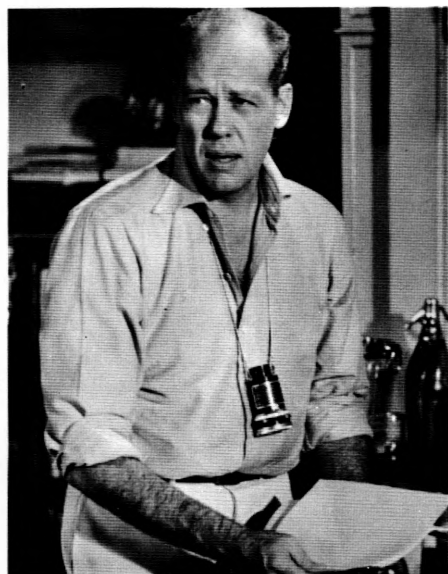
f. ca. 1925. Tidligere teatermand, senere TV-instruktør, der især berømmes for produktionen »A Coney Island of the Mind«.

- 1956: The Peacemaker (I)
1959: The Legend of Tom Dooley / Tom Dooley (I)
1968: Hang 'Em High / Klyng dem op (I)

Q / Richard QUINE

f. 1920. I tredive år barneskuespiller i Hollywood og på Broadway (»Very Warm for May«, »My Sister Eileen«). Efter at have gjort tjeneste i U.S. Coast Guard skrev han sammen med William Asher en bokserhistorie, »Leather Gloves«, som de selv producerede og instruerede for Columbia. Medvirkende i fyrre film i adskillige film, før han debuterede som instruktør. I perioden 1951-56 har Quine haft et nært samarbejde med Blake Edwards. Erklærede forbillede: Vincente Minnelli.

- 1933: The World Changes / Verden forandrer sig (S/I: Mervyn LeRoy)
Councillor at Law (S/I: William Wyler)
1934: Jane Eyre (S/I: William Christy Cabanne)
Dames / De piger, de piger (S/I: Ray Enright)
Wednesday's Child (S/I: John Robertson)
Little Men (S/I: Phil Rosen)
1935: Dinky / Kadetten Dinky (S/I: Ross Ledermann og Howard Bretherton)
Dog of Flanders (S/I: Edward Sloman)
1941: Babes on Broadway / Vi på Broadway (S/I: Busby Berkeley)
Tish (S/I: Sylvan Simon)
1942: For Me and My Gal (S/I: Busby Berkeley)
My Sister Eileen / Min Søster Eileen (S/I: Willis Goldbeck)
Stand By for Action (S/I: Robert Z. Leonard)
Dr. Gillespie's New Assistant (S/I: Willis Goldbeck)
1943: We've Never Been Licked (S/I: John Rawlins)

Ted Post (t.h.) med Harvey Perry, »stunt director« på »Hang 'Em High«.

- 1948: Leather Gloves (P + I + M - med William Asher)
Words and Music / I rampelys og stjerneskær (S/I: Norman Taurog)
Command Decision / Flyvergeneralen (S/I: Sam Wood)
1949: The Clay Pigeon (S/I: Richard Fleischer)
Loser Take All (I - med William Asher)
1950: No Sad Songs for Me / Ingen tårer for min skyld (S/I: Rudolph Mate)
Rookie Fireman (S/I: Seymour Friedman)
The Flying Missile (S/I: Henry Levin)
Foy Meets Girl / Ballade i butikken (I - kortfilm)
1951: Sunny Side of the Street (I)
Purple Heart Diary (I)
Woo Woo Blues (I - kortfilm)
1952: Sound Off / Hærens sorte får (I + M)
Rainbow 'Round My Shoulder (I + M)
1953: Siren of Bagdad / Ballade i Bagdad (I)
Cruisin' Down the River (I + M)
All Ashore / Flådens friske fyre (I + M)
1954: Drive a Crooked Road (I)
Pushover / Politiforrædderen (I)
1955: So This is Paris / På orlov i Paris (I)
Bring Your Smile Along (Synopsis/I: Blake Edwards)
My Sister Eileen / Min søster Eileen (I + M)
1956: The Solid Gold Cadillac / En Cadillac af guld (I)
He Laughed Last (M/I: Blake Edwards)
1957: Full of Life / Fuld af liv (I)
Operation Mad Ball / Rekrutter med krudt i (I)
1959: Bell, Book and Candle / Heks med sex (I)
It Happened to Jane / Han, hun og ham (P + I)
1960: Strangers When We Meet / Fremmede når vi mødes (P + I)

- 1961: The World of Suzie Wong / Suzie Wong (I)
1962: The Notorious Landlady / Den mistænkte værtinde (I)
1964: Paris When it Sizzles / Pigen, der stjal Eifeltårnet (I)
1965: Sex and the Single Girl / Ikke en lyd om dyd (I)
How to Murder Your Wife / Hvordan man myrder sin kone (I)
Synanon (P + I)
1966: Oh Dad, Poor Dad, Mama's Hung You in the Closet and I'm Feeling So Sad / Åh far, stakkels far, mor har hængt dig i klædeskabet og jeg er så ked af det (I)
1967: Hotel / Hotel Sct. Gregory (I)
1968: A Talent for Loving (I)

Elskværdig lethed og ubesværet stilsans udmærker hans bedste komedier: »Bell, Book and Candle«, »The Notorious Landlady« og »Paris, When it Sizzles«; og musical'en »My Sister Eileen« omtales rosende i »Showfilmens forvandling«. Har dog vist større talent i mere »seriøse« genrer: »Drive a Crooked Road«, »Pushover« og »Strangers When We Meet«. Sidstnævnte, måske den bedste Quine-film, er et dæmpet, rigt nuanceret trekant drama i forstads miljø, fortalt med forfinet ømhed og af en hel Minnellisk skønheds virkning i de rolige, lyriske farve-CinemaScope-billeder. Fandt efter en svaghedsperiode igen formen med den charmerende »Hotel«. Se i øvrigt Kosmorama 36, 50, 71, 85 og 86. Pim.

R / Alan RAFKIN

f. ca. 1925 i New York City, uddannet på Syracuse University (hovedfag: administration - eksamen: 1950), derefter til lokale radiostationer, senere til TV som bud, så stage manager og skuespiller og endelig instruktør i midten af halvtredserne med to show-forestillinger »Look Up and Live« og »Lamp Unto My Feet« (»live« fra New York). Senere beskæftiget med serien »The Verdict is Yours« (lavet i Hollywood) samt showforestillinger som »The Dick Van Dyke Show« og »The Danny Thomas Show« samt TV-spillene »I Dream of Jeannie« og »Bewitched«.

- 1965: Ski Party (I)
1966: The Ghost and Mr. Chicken (I)

- Ride to Hangman's Tree / Den sorte bandit (I)
 1967: The Shakiest Gun in the West (I)
 Nobody's Perfect (I)
 1968: An Angel in My Pocket (I)

Carl REINER

f. 20. 3. 1923 i New York. Har i en årrække været en eftertragtet og skattet komedieskuespiller på Broadway i bl. a. »Call Me Mister«, »Inside USA« og »Alive and Kicking«. Er også af amerikansk TV blevet flittigt benyttet som komediant i f. eks. en lang række faste programmer som »Sid Caesar Invites You« og »The Dick Van Dyke Show«, hvortil han også har skrevet flere manuskripter. Sammen med sangeren Mel Brooks har Carl Reiner lavet grammofonpladerne »The 2000 Year Old Man« og »The 2001 Year Old Man«. Reiner er netop debuteret som filminstruktør.

- 1959: The Gazebo / Lysthuset (S/I: George Marshall)
 Happy Anniversary / Tillykke med bryllupsdagen (S/I: David Miller)
 1960: Anatole / Musefar som ostesmager stemme/I: Gene Deitsch – tegnefilm)
 1961: Gidget Goes Hawaiian (S/I: Paul Wendkos)
 1963: It's a Mad, Mad, Mad, Mad World / Hopla, vi lever (S/I: Stanley Kramer).
 The Thrill of it All / Der må være en kant (M/I: Norman Jewison)
 1965: The Art of Love / Kærlighed på fransk (M + S/I: Norman Jewison)
 1966: The Russians Are Coming, the Russians Are Coming / Russerne kommer, russerne kommer (S/I: Norman Jewison)
 1968: Enter Laughing (P + I + M).

Sheldon REYNOLDS

f. 1923 i Philadelphia, uddannet på universitetet i New York, derefter til radio og senere TV som manuskriptforfatter, senere instruktør af bl. a. »My Silent Partner«, »We the People« og »Danger«. Producerede i 1955 TV-serien »Foreign Intrigue«.

- 1956: Foreign Intrigue (P + I + M)
 1968: Assignment to Kill (I)

David Lowell RICH

f. 31. 8. 1920 i Rockaway Park, New York, uddannet på University of Michigan (Bachelor of Arts, 1942, Masters Degree, 1947). Umiddelbart efter at have forladt universitetet kom han til fjernsynet i New York, hvor han bl. a. skabte sig en karriere som instruktør af udsendelser til »Studio One«, »CBS Workshop«, »Big Town«, »The Big Story« og »Playhouse 90«. I 1957 kommer David Lowell Rich til Hollywood, og samme år debuterer han som filminstruktør, men fortsætter dog sin virksomhed som instruktør for TV og laver nu episoder til serierne »Naked City«, »Route 66« og »Arrest and Trial«. For Universal TV har David Lowell Rich også lavet spillefilm til serien »World Premiere«, hvor der udelukkende er vist film beregnet til senere udsendelse i biografene. Filmene er »The Borgia Stick« og »Wings of Fire«, lavet i henholdsvis 1966 og 1967.

- 1957: Teenage Delinquents (I)
 No Time To Be Young (I)
 1958: Senior Prom (I)
 1959: Hey Boy, Hey Girl (I)
 Have Rocket, Will Travel (I)
 1965: Madame X / Madame X (I)
 1966: The Plainsman / En nations helte (I)
 The Borgia Stick / Gangstersyndikatet (I – spillefilm beregnet for både TV og biograf)
 1967: Wings of Fire (P + I – spillefilm beregnet for både TV og biograf)
 (Rosie / Rosie, alle tiders bedste (I)
 1968: A Lovely Way to Die / Den hårde kerne (I)
 The Unexpected Mrs. Pollifax (I)
 Three Guns for Texas (I – sammen med Paul Stanley og Earl Bellamy, filmen består af tre episoder fra TV-serien »Laredo«, udsendt i amerikansk TV 30. 9. 1965: »Yahoo« – 2. 12. 1965: »Jinx« – 24. 2. 1966: »No Bugle – No Drum«).

John RICH

f. 6. 7. 1925 i Rockaway Beach, New York, uddannet på University of Michigan, men måtte afbryde studierne, da han med USA's indtræden i den anden verdenskrig blev indkaldt til luftvåbnet, hvor han gjorde tjeneste som navigatør. Han er nu kaptajn af reserven. Begyndte i 1949 ved radioen og skiftede i 1951 over til TV, hvor han har iscenesat mere end 100 programmer i en lang række forskellige serier (bl. a. »Gun-smoke«, »Rifleman«, »Twilight Zone«, »Outlaws«, »The Dick Van Dyke Show«, »I Spy« og »The Americans«).

- 1958: Girl on the Subway (I)
 1963: Wives and Lovers / Ægtemænd på afveje (I)
 1964: The New Interns / Unge lægers søde liv (I)
 Roustabout / Gøglerkongen (I)
 1965: Boeing, Boeing / Een pige i sengen er bedre end tre i luften (I)
 1967: Easy Come, Easy Go / Easy Come, Easy Go (I)

Martin RITT

f. 2. 3. 1920 i New York, uddannet på Eton College i Burlington, Kentucky (hvor han først og fremmest vandt ry som Rugbyspiller) og senere på St. John's College i Brooklyn, hvor han studerede jura. Martin Ritt kvittede dog hurtigt studierne til fordel for teatret og fik sin første undervisning af Elia Kazan. Under den anden verdenskrig var han indkaldt til luftvåbnet, og efter hjemsendelsen kom han direkte til Broadway, hvor han i slutningen af fyrrerne og begyndelsen af halvtredserne instruerede skuespillerne »Yellow Jack«, »Mr. Peeble and Mr. Hooker« (skrevet af Irwin Shaw), »Set My People Free« (af Dorothy Heyward) og »A Memory of Two Mondays« samt »A View From the Bridge« (begge af Arthur Miller). Sideløbende med teatervirksomheden fik Martin Ritt også tid til at instruere en mængde udsendelser for TV (han skal have instrueret over 100 programmer og spillet i ca. 150).

- 1956: Edge of the City / Slagsmål i vente (I)
 1957: No Down Payment (I)
 1958: The Long Hot Summer / Den lange, varme sommer (I)
 1959: The Sound and the Fury (I)
 The Black Orchid / Den sorte orkide (I)
 1960: Five Branded Women / Jovanka e le altre / Fjendens piger (I)
 1961: Paris Blues / Paris Blues – på ferie i Paris (I)
 1962: Adventures of a Young Man / Vinderen taber altid (I)
 1963: Hud / Den utæmmelige (P + I)
 1964: The Outrage / Halvblods (I)
 1966: The Spy Who Came in from the Cold / Spionen, der kom ind fra kulden (P + I)
 1967: Hombre / Hombre (P + I)
 1968: The Molly Maguires (P + I)

Martin Ritt, Richard Burton og Claire Bloom under indspilningen af »The Spy Who Came in From the Cold«.

Stuart Rosenberg (t.h.) instruerer Joy Harmon i »Cool Hand Luke«.

Som filmskaber er Martin Ritt en glimrende, lidt tung fortæller i traditionel form. Nogen personlig stil synes han ikke at eje, men hans optagethed af outsideren, der gerne vil ind fra kulden, men ikke formår at kommunikere, har et par gange hævet hans film over det sædvanlige vellavede og upersonligt formulerede sociale melodrama. Bedste film: »Vinderen taber altid«, »Den utæmmelige« og »Spionen, der kom ind fra kulden«. Se i øvrigt Kosmorama 84. P. C.

Stuart ROSENBERG

f. ca. 1925. Gennem en halv snes år en af amerikansk fjernsyns flittige instruktører med flere nomineringer til Emmy-prisen (svarer til filmverdenens Oscar). Har for TV bl. a. instrueret »The Voices of Death« og to efter sigende usædvanlige westerns »The Trouble-shooter« og »Afternoon of a Cowboy«.

- 1960: Murder Incorporated / Mord A/S (I – med Burt Balaban)
- 1961: Question Seven (I)
- 1966: Fame is the Name of the Game (I – NB: produceret til TV-serien »World Premiere« med henblik på efterfølgende biografidistribution)
- 1967: Cool Hand Luke / Skrappe Luke (I)
- 1968: The April Fools (I)

I »Cool Hand Luke« overraskede Stuart Rosenberg med intens miljøschildring, sikker personinstruktion og flere gange frapperende billeder samt en imponerende evne til at holde balancen hårfint mellem det heroiske og det afmytologiserende. Hans tidligere film, »Fame is the Name of the Game« og »Question Seven« skal derimod begge være mislykkede film om henholdsvis skrappe dektiver og øst/vest-relationer i Berlin. P. C.

Mark RYDELL

Canadisk-født TV-instruktør, til Hollywood i 1965.

- 1967: The Fox / Ræven (I)
- 1968: The Reivers (I)

Akademisk omhu og sikker atmosfærefornemmelse kendetegner hans D. H. Lawrence-filmatisering »The Fox«, der dog ofte kaster sig ud i Bergmansk hysteri i sin forenkede redegørelse for to isolerede kvinders seksuelle og følelsesmæssige konflikter. Pim.

S / Boris SAGAL

f. 1923. Først uddannet på Wayne University i Detroit, derefter en kort tid i handelsflåden inden han genoptog studierne, denne gang på University of California i Los Angeles (UCLA). Derefter et par år på Harvard Law School og endelig til Yale School of Drama. Boris Sagal startede sin karriere i showverdenen som instruktør på

Off Broadway-teatre og kom derefter hurtigt til det ekspanderende fjernsyn, hvor han har instrueret episoder til næsten samtlige serier, bl. a. »Dr. Kildare«, »Sam Benedict«, »The Eleventh Hour«, »Playhouse 90« og »Peter Gunn«.

- 1961: Crime Busters / Gangstere gi'r ikke rabat (I)
- 1963: A Dime With a Halo / Den store gevinst (I)
Twilight of Honor / Anklagen er mord (I)
- 1965: Girl Happy / Skør med piger (I)
- 1966: Made in Paris / Made in Paris (I)
- 1967: The Helicopter Spies / Helikopter-spionerne (I)
- 1968: Mosquito Squadron (I)

Gene SAKS

f. 8. 11. 1921 i New York City, uddannet på Cornell University og i 1943 indkaldt til tjeneste i flåden, hvorfra han blev hjemsendt i 1946. Derefter kom Gene Saks til »Dramatic Workshop of the New School for Social Research«, hvor han lærte skuespillerfaget sammen med bl. a. Nehemiah Persoff, Walter Matthau og Harry Belafonte. I 1948 forlod Gene Saks skolen for at starte sin professionelle karriere som skuespiller på Off Broadway-teatre, hvorfra han via Actor's Studio fik en mindre rolle i en landsomfattende turne med »Mister Roberts«. I slutningen af halvtredserne debuterede han som instruktør på Broadway, hvor han siden har instrueret bl. a. »Generation«, »Half a Sixpence«, »Enter Laughing« og »Nobody Loves an Albatros«. Som skuespiller medvirkede han på Broadway i Fred Coes produktion af »A Thousand Clowns« og da Fred Coe filmede skuespillet, genskabte Gene Saks på film sin rolle som Chuckles.

- 1965: A Thousand Clowns / Tusind klovne (S/I: Fred Coe)
- 1967: Barefoot in the Park / På bare tæer i parken (I)
- 1968: The Odd Couple / Hvem støver af? (I).

Gene Saks har med sine to første instruktioner vist sig som en fremragende komedieinstruktør, der på forbilledlig vis har overført to Broadway-skuespil til celluloidstrimlen uden forkrampede forsøg på at gøre noget »filmisk«, men med vægten lagt på skuespillerne og dialogen, men også med en næsten umærkelig, men meget effektiv kameraføring, der hele tiden understøtter filmenes essens. Se i øvrigt Kosmorama 87. P.C.

Denis SANDERS

f. 21. 1. 1929 i New York, uddannet på University of Yale (1948) og University of California i Los Angeles (1953). Har lavet nogle dokumentarfilm om landbrug samt kortfilmene »Introduction to Jazz« (1953) og »A Time Out of War« (1954) samt fungeret som dialoginstruktør og 2nd Unit Director på Charles Laughtons »Night of the Hunter«. Har for TV skrevet skuespillet »The Day Lincoln Was Shot« samt instrueret episoder i serierne »The Defenders« og »Naked City«. Dannede i slutningen af halvtredserne selskabet T-D Enterprises sammen med broderen Terry Sanders.

1959: Crime and Punishment, USA (I)
1962: War Hunt / Bag fjendens linier (I)
1964: One Man's Way (I)
Shock Treatment / Morderen med
havesaksen (I)

Ujævn, men fængslende fortæller, der med sans for krigens gru skildrer en morder bag fjendens linier i Koreakrigen i filmen »War Hunt«. Også i »Shock Treatment« møder man Denis Sanders' optagethed af gruen, men i begge film slår det maniererede for ofte igennem. Se i øvrigt Kosmorama 65.

P. C.

Franklin J. SCHAFFNER

f. 30. 5. 1920 i Tokio (forældrene var amerikanske missionærer), opvokset i USA og uddannet på Franklin og Marshall College. Efter endt militærtjeneste i flåden forsøgte han sig som skuespiller, men opgav hurtigt at arbejde foran kameraet og blev så instruktør-assistent på TV-serien »March of Time«, derefter selvstændig instruktør ved TV, hvor han bl. a. har lavet »The Caine Mutiny Court Martial«, »Mrs. Kennedy's White House Tour« og »The Cruel Day«. Dannede sammen med J. Fielder Cook eget produktionsselskab for TV-film. Har på Broadway instrueret skuespillet »Advise and Consent«. Planlægger for øjeblikket en film om general Patton.

1963: The Stripper (I)
1964: The Best Man / Den bedste mand (I)
1965: The War Lord / Ridderen fra Nordmandiet (I)
1966: The Double Man / Dobbeltgænger (I)
1967: Planet of the Apes / Abernes planet (I)

Franklin J. Schaffners første film herhjemme var den sympatiske, men upersonligt iscenesatte skuespil-filmatisering om politik og korruption, men med både »The War Lord« og »Planet of the Apes« synes Schaffner på vej til at finde en stil. I begge film fortælles der om den ensomme og resignerede og ikke så lidt frustrerede outsider (der er også et stenk af misantropi i Schaffners helte), men først og fremmest overrumpler han med sin intense fornemmelse for atmosfære og en dynamisk instruktion af action-sequenserne. Psykologien kan af og til være lovlig hård, men sjældent ødelæggende. Se i øvrigt Kosmorama 67 og 86.

P. C.

Barry SHEAR

f. 23. 3. 1923 i New York City, uddannet på University of Wisconsin. Kom i halvtredserne til fjernsynet, hvor han i 1956 høstede ros som instruktør af årets bedste »comedy Show« og i 1958 fik Hollywood Press Associations pris for bedste musical. Han har i øvrigt arbejdet med TV både som instruktør og producer med programmer til bl. a. »Donna Reed Show«, »Victor Borge Show«, »Ernie Kovacs Show«, »Emmy Awards Show«, »Jane Powell Show« og »Milton Berle Special«. Projekt: »Swing Low Sweet Harriet«.

1967: The Karate Killers / Håndkant-dræberne (I)
1968: Wild in the Streets. (I)

Elliott SILVERSTEIN

f. ca. 1928. Studerede oprindelig medicin, men blev i studietiden interesseret i teatervirksomhed og begyndte på amatørbasis som

skuespiller og instruktør. Kom senere til New York som birolleskuespiller og meget snart blev han derefter TV-instruktør. Har bl. a. instrueret den i USA roste TV-film »Portrait of a Man Running« (1961). Projekt: »A Man Called Horse«.

1962: Belle Sommers (I)
1965: Cat Ballou / Cat Ballou (I)
1967: The Happening / Ungdom i drift (I)
1968: The Homecoming (I)

»Cat Ballou« var ikke bemærkelsesværdig for nogen synderlig træfsikkerhed i western-parodien, men lod ane et personligt talent i sine pludselige og overraskende stemnings-skift, der lod noget grusomt og bevægende trænge frem fra parodiens skal. »The Happening« præges af samme dristige, rastløse eksperimenter-lyst i sin galgenhumoristiske historie om et retningsløst ungdomsoprør og en ældre generation, der kun alt for gerne lader sig kujonere. Silverstein står for øjeblikket som et af de mest spændende spørgsmålstegn i den yngre Hollywood-genera-tion.

Pim.

Alexander SINGER

f. 1932. Virkede som fotograf ved »New York Times« og en række amerikanske ugeblade, inden han begyndte sin filmkarriere som producer, instruktør og fotograf af kortfilm for Rank. Nær ven af Stanley Kubrick, med hvem han har drevet filmhistoriske studier i New York. Også instruktør af TV-film, bl. a. flere film i serien om den flygtende Dr. Kimble samt film i serien »Alfred Hitchcock Presents«.

1956: The Killing / Det store gangsterkup (P/I: Stanley Kubrick)

Barry Shear (t.h.) instruerer Christopher Jones i »Wild in the Streets«.

1961: A Cold Wind in August / Kold vind i august (I)

1964: Psyche '59 (I)

1965: Love Has Many Faces / Playboys i Acapulco (I)

Alexander Singers første film om en ganske ung mands erotiske forhold til en betydelig ældre kvinde viste åbenhed og modenhed i behandlingen af seksuelle problemer og følelsesmæssige bindinger, men han skuffede i »Love Has Many Faces«, et forlorent Lana Turner-melodrama, der ikke engang var iscenesat med melodramatisk tæft.

Pim.

Jack SMIGHT

f. 9. 3. 1926 i Minneapolis. Indtrådte som 17-årig i luftvåbnet og gjorde krigstjeneste i Stillehavet. Derefter Disc Jockey og arbejdede ved provinsteatre. Skuespiller i Hollywood, TV-instruktør i 1953 (Serien »One Man's Family«). Har i øvrigt arbejdet med alle former for TV-programmer, fra »Victor Borge Show« til »Alfred Hitchcock Hour«. Af enkeltstående TV-film roses især den også i Danmark viste »Eddie« med Mickey Rooney i hovedrollen. På Broadway iscenesatte Jack Smight i 1960 skuespillet »The 49th Cousin«.

1964: I'd Rather be Rich / Tre er en for mange (I)

1965: The Third Day (P + I)

1966: Harper / Harper, privatdetektiv (I)
Kaleidoscope / Sådan laver man penge (I)

1967: The Secret War of Harry Frigg / Frække Frigg (I)

No Way to Treat a Lady / Sådan behandler man ikke damer (I)

1968: The Illustrated Man (I)

Running Scared (I)

Tegner til at blive den kommende tids solide, fantasifulde genre-instruktør. Efter at

Jack Smight og Sylva Koscina under indspilningen af »Frække Frigg«.

have accepteret at flikke et uselt Ross Hunter-produkt sammen for at få foden indenfor, gjorde han sig straks fordelagtigt bemærket med »Harper«, der forbløffende sikkert genoplivede *private eye*-genren, i solbeskinnet farve-cinemascope-udgave og med Paul Newman som afglamouriseret detektiv. Mens »Kaleidoscope« ikke bød på meget andet end behagelig underholdning, styrkedes Smights position med »No Way to Treat a Lady«, en ekstravagant tragi-komedie om kriminelle og ikke-kriminelle moderkomplekser. Se i øvrigt Kosmorama 87. Pim.

Leslie STEVENS

f. 3. 2. 1924 i Washington D. C. Uddannet på Westminster School i London og på Yale School of Drama. Skrev og solgte sit første skuespil, »The Mechanical Rat«, som 15-årig. 1941-42 i det amerikanske luftvåben, derefter *executive producer* for Daystar Productions. Har skrevet en lang række skuespil for både teater (»Bullfight«, »Champaign Complex«, »The Lovers«, »The Marriage-Go-Round«, »The Pink Jungle«) og for TV (»Portrait of a Murderer«). Han har også produceret og instrueret en række TV-film (»Invitation to a Gunfighter«, »Charley's Aunt«, »Rumors of Evening«, »The Violent Heart«, »The Second Man«, »Duel« »Bloomer Girl«). Franklin Schaffner filmede i 1965 skuespillet »The Lovers« under titlen »The War Lord«.

- 1958: The Left-Handed Gun / Billy the Kid (M/I: Arthur Penn)
 1960: Private Property / Adgang forbudt (P + I + M)
 The Marriage-Go-Round / Ægteskabskarrusellen (M/I: Walter Lang)
 1962: Hero's Island / Heltenes ø (P + I + M)

»Private Property« gav et overbevisende portræt af to infantile psykopater, sat ind i en gammeldags melodramatisk sammenhæng.

Mens debutfilmen viste teknisk behændighed og filmisk fornemmelse (på et ret primitivt plan, ganske vist), var den prætentiose »Hero's Island«, en piratfilm om pacifismens problematik, en ubetinget fiasko. Pim.

Robert STEVENS

f. 2. 12. 1925 i New York City, studerede drama på Yale University og kom efter endt universitetsuddannelse til produceren George Abbott som dennes assistent. I 1949 kom han til CBS-TV som instruktør og senere også producer, og han har i halvtredserne instrueret en lang række TV-film i mange serier, bl. a. flere til »Alfred Hitchcock Presents« samt til »Playhouse 90«, »Suspicion«, »Twilight Zone« og »Tales of the City«.

- 1957: The Big Caper (I)
 1958: Never Love a Stranger / Verden er min fjende (I)
 1962: I Thank a Fool (I)
 1963: In the Cool of the Day / Lidenskabs slave (I)

Joseph STRICK

f. 6. 7. 1923 i Pittsburgh, uddannet på University of California. 1942-46 pilot i luftvåbenet, derefter *copy boy* på Los Angeles Times. I 1948 laver han sammen med Irving Lerner kortfilmen »Muscle Beach« og senere kortfilmene »Jour de fete« (om gadekarneval i Paris) og »The Big Break«. I 1965 iscenesætter han på teater i Dublin »Gallow's Humor« og han har for BBC-TV lavet en film om politisk udfoldelse.

- 1959: The Savage Eye / Øjet (I + M - med Ben Maddows og Sidney Meyers)
 1963: The Balcony / Balkonen (P + I)
 1967: Ulysses / Ulysses (P + I + M)
 1968: Ring of Bright Water (P/I: Jack Couffer)
 Justine (I)

Som reaktion på en artikel om »Ulysses« skæbne i Cannes skrev Francois Truffaut følgende læserbrev til Playboy's augustnummer (1968), som vi tilslutter os: »... I can tell you that I think Joseph Strick is the

worst director in the world. It is extremely difficult to decide who is the best director in the world and who is the worst; but in the case of Joe Strick, we are aided considerably in the task, because he regularly attacks the most celebrated and beautiful works of literature to produce the basest and most insignificant films. To paraphrase Ernst Lubitsch, in »To Be or Not to Be«, I would say that Strick has done to Jean Genet, James Joyce and soon to Lawrence Durrell what the Nazis did to Poland«.

David SWIFT

f. 1919. Afrød sin High School-uddannelse og fik et job hos Walt Disney som *animation-lærling*. Efter at have deltaget i den anden verdenskrig som flyver begyndte han at skrive radioudsendelser for Bob Hope, Jack Carson og Jimmy Durante. I 1949 kom han til TV, hvor han bl. a. leverede manuskripter til »Studio One« og »Kraft Theatre«. Havde i 1951 stor succes med TV-programmet »Mr. Peepers«. Projekt: »My Father's Keeper«.

- 1960: Pollyanna / Pollyanna (I + M)
 1961: The Parent Trap / Forældrefælden (I + M)
 1962: The Interns / Engle er vi ikke (I + M)
 1963: Love is a Ball / Hertugen og Mr. Pimm (I + M)
 Under the Yum Yum Tree / Under nam nam træet (I + M)
 1964: Good Neighbor Sam / Lån mig din mand (P + I + M)
 1967: How to Succeed in Business Without Really Trying / Hvordan man får succes uden at røre en finger (P + I + M)

Jack Lemmon-komedien »Good Neighbor Sam« havde - midt i en harmløs, uoriginal historie - et par satiriske gags og scener, Frank Tashlin ikke ville have fornægtet, og i »How to Succeed in Business Without Really Trying« blotter denne tidligere Disney-vatmand for alvor tænderne i en humorfyldt og rammende satire over forretnings- og kontorliv i New York. Man ved stadig ikke rigtig, hvor man har Swift, men fortsætter han linien fra sin sidste musical, er der grund til at være tilfreds. Se i øvrigt Kosmorama 83. Pim.

T / Peter TEWKSBURY

Deltog i den anden verdenskrig som infanterist og grundlagde efter krigen et teaterfakultet i Manila. Arbejdede 1946-48 med radio for en lokal radiostation i California og grundlagde i 1948 »The Barn Theatre«. Har ledet forskellige lokale amerikanske teaterselskaber, inden han i 1955 begyndte at arbejde med TV, hvor han bl. a. har instrueret og produceret »It's a Man's World« og »My Three Sons« samt lavet programmer til serierne »The Johnny Carson Show« og »People's Choice«.

- 1963: Sunday in New York / Søndag i New York (I)
 1964: Emil and the Detectives / Emil og detektiverne (I)
 1967: Doctor, You've Got to be Kidding / Hvem er faderen? (I)
 1968: Stay Away, Joe (I)

En enkelt kunstnerisk succes: Jane Fonda-komedien »En søndag i New York«, hvis friskhed og sophistication står i sær kontrast til hans øvrige films flove upersonlighed.

Pim.

Jerry THORPE

f. ca. 1920, søn af instruktøren Richard Thorpe, startede som instruktørassistent (første gang han fik sit navn på en films fortekster var i 1950 med John Sturges' »The Magnificent Yankees«; han har også været instruktørassistent på Robert Pirosh's »Go to Broke« / »Onkel Sams helte« - 1951 og på Fletcher Markles »The Man With a Cloak« / »Manden med kappen« - 1951) og kom i midten af halvtredserne til amerikansk TV, hvor han bl. a. har instrueret TV-spillet »Fair Exchange« (1962) samt i øvrigt arbejdet inden for de eksisterende serier.

- 1956: Forever Darling (P/I: Alexander Hall)
- 1966: The Venetian Affair / Knytnæver og narkotika (P + I)
- 1967: Day of Evil Gun (P + I)

Norman TOKAR

f. 1920 i Newark, New Jersey, uddannet på School of Fine & Industrial Arts i Newark. Senere forsøgte Norman Tokar sig som skuespiller i nogle teaterforestillinger på Broadway, bl. a. »What a Life«, »See My Lawyer« og »Boys From Syracuse«. Efter endt tjenestetid i hæren under den anden verdenskrig kom Norman Tokar til radioen som manuskriptforfatter, og senere til TV som instruktør af programmer i serien »Robert Cummings Show«, »Claudette Colbert Show«, »Donna Reed Show«, »Leave it to Beaver« og »My Favorite Husband«. I 1962 debuterer han som filminstruktør for Walt Disney Productions med en familie-western.

- 1962: Big Red (I)
Savage Sam / Apachernes dal (I)
- 1963: A Tiger Walks (I)
- 1964: Those Callows / Familien Calloway (I)
- 1965: Follow Me, Boys / På'en igen, drenge (I)
- 1966: The Ugly Dachshund / Hva' me' hunnene (I)
- 1967: The Happiest Millionaire / The Happiest Millionaire (I)
- 1968: Rascal (I)

W / Paul WENDKOS

f. 1922 i Philadelphia, uddannet på University of Pennsylvania, senere teaterstudier ved University of Columbia's Dramatic Workshop. Kom derefter til New York School of Social Research og lavede så en række dokumentarfilm for State Department Information Services. Har også instrueret en række TV-programmer i serien »Robert Taylor's Detectives« samt TV-filmen »Two Faces West«.

- 1957: The Burglar (I)
- 1958: The Case Against Brooklyn (I)
Tarawa Beachhead / Landgang på helvedsøen (I)
Gidget / Gidget - 17 år (I)
- 1959: Face of a Fugitive / På flugt over prærien (I)
Battle of the Coral Sea / Slaget i Koralhavet (I)

- 1960: Because They're Young (I)
The Temple of the Swinging Doll (I - NB: spillefilm produceret med henblik på forevisning i amerikansk TV)
- 1961: Angel Baby (I - med Hubert Cornfield, fuldført af Wendkos)
Gidget Goes Hawaiian (I)
- 1963: Gidget Goes to Rome (I)
Recoil / Politiet strammer nettet (I)
- 1966: Johnny Tiger (I)
- 1967: Attack on the Iron Coast / Angreb på Panserkysten (I)
- 1968: Guns of the Magnificent Seven (I)

Wendkos er et af mange paradokser i amerikansk film. I interviews taler han om stil, som noget af det han først og fremmest tilføjer sine film, men en usikker stilblending vil sikkert snarere være den rigtige karakteristik af i hvert fald de Wendkos-film, vi har haft lejlighed til at se. Heller ikke i tematisk henseende synes der at være noget givet: han har accepteret at lave tre film om den uudholdelige teenager Gidget, og han har lavet den efter sigende stærkt dynamiske og ekspressive upolerede »Angel Baby« om en amerikansk vækkelsesprædikant. Se i øvrigt Kosmorama 65. P. C.

Richard WILSON

f. 25. 12. 1915 i McKeesport. Fra 1934 til 1936 på University of Denver, hvor han bl. a. studerede dramatik, derefter professionel skuespiller i lokale teaterforestillinger samt radio. Kom i slutningen af 1937 til John Housemans og Orson Welles' Mercury Theatre som sceneassistent. 1942-45 i hæren, hvor han producerede, instruerede og skrev en række undervisningsfilm. Efter hjemsendelsen atter tilbage til Orson Welles, nu som associate producer. I 1950 til Republic Pictures som assistent for produktionschefen, året efter til Universal som producer. I 1955 debuterer han som manuskriptforfatter og instruktør. Efter fire år - med arbejde i Paramounts produktionsafdeling - er Richard Wilson nu atter i gang med selv at instruere.

- 1940: Citizen Kane / Den store mand (P.ass./I: Orson Welles)
- 1942: The Magnificent Ambersons / Familien Amberson (P.ass./I: Orson Welles)
Journey Into Fear (P.ass./I: Norman Foster)
It's All True (P.ass./I: Orson Welles - NB: aldrig fuldført)
- 1948: Lady From Shanghai / Kvinden fra Shanghai (P/I: Orson Welles)
Macbeth (P/I: Orson Welles)
- 1952: Redhead From Wyoming (P/I: Lee Sholem)
- 1953: Ma and Pa Kettle on Vacation (P/I: Charles Lamont)
The Golden Blade (P/I: Nathan Juran)
- 1954: Ma and Pa Kettle at Home (P/I: Charles Lamont)
Richochet Romance (P/I: Charles Lamont)
- 1955: Kettles in Ozarks (P/I: Charles Lamont)
Ma and Pa Kettle at Waikiki (P/I: Lee Sholem)
Man With the Gun / Seksløberens lov (I + M)

- 1957: The Big Booble / Eventyreren fra Havanna (I)
- 1958: Raw Wind in Eden (I + M)
- 1959: Al Capone / Al Capone (I)
- 1960: Pay or Die / Betal eller dø (P + I)
- 1963: Wall of Noise (I)
- 1964: Invitation to a Gunfighter / Invitation til en gunfighter (P + I + M)
- 1968: Three in the Attic (P + I)

Debutfilmen »Seksløberens lov« var en lidt håndfast psykologiserende western, men so lidt opbygget. Ligeså den af Stanley Kramer producerede »Invitation til en gunfighter«, der kunne minde både om »Shane« og »Sherriffen«, men hvor »budskabet« kulde sejlede handlingsforløbet og spændingskurven, mens Richard Wilson i »Al Capone« leverede et skrapt og usminket billede af gangsterverdenen, fortalt uden mange nuancer, men med intensitet og miljøfornemmelse. P. C.

Y / Peter YATES

f. ca. 1929 i England, hvor han har arbejdet med både film og TV. Er netop kommet til USA, hvor han har skrevet kontrakt med Paramount om at instruere fire film. Blandt projekterne er en western med den foreløbige titel »The Judgment of Cory«.

- 1962: Summer Holiday / Summer Holiday (I)
- 1964: One Way Pendulum (I)
- 1967: Robbery / Manden bag kuppet (I + M)
- 1968: Bullitt (I)

Bud YORKIN

f. 22. 2. 1926 i Washington D. C., eksamen i engelsk litteratur ved Columbia universitet. Efter tre års militærtjeneste begyndte han i slutningen af fyrrerne at arbejde med radio og indledte et samarbejde med Dean Martin og Jerry Lewis i serien »Colgate Comedy Hour«. Fik en række priser for TV-udsendelsen »An Evening With Fred Astaire« fra 1958, og i 1959 dannede han sammen med forfatter-produceren Norman Lear det uafhængige produktionsselskab Tandem Prod. Alle Bud Yorkins film og TV-instruktioner (bl. a. »Henry Fonda and Family«, »Bobby Darin and Friends«, »An Evening With Carol Channing«) er produceret af Tandem Prod.

- 1963: Come Blow Your Horn / Pas på ungarlene (P + I)
- 1965: Never Too Late / Hvem venter sig hvor? (I)
- 1967: Divorce American Style / Skilsmisse på amerikansk (I)
- 1968: Inspector Clouseau (I)
Two Times Two (I)

Bud Yorkin har i »Divorce American Style« og - i mindre grad - i »Never Too Late« vist oplagte evner som satirisk sædeskildrer af det amerikanske familielivs absurditeter. Mens »Never Too Late« af og til forfaldt til det tutte-nuttede i historien om en aldrende husmors pludselige og uventede graviditet, balancerer »Divorce American Style« sikkert mellem det hårdkogte og det følelsesfulde - og rummer i øvrigt en scene, der fortjener at blive klassisk: Debbie Reynolds' og Dick Van Dykes rytmisk raffinerede opgør under aften-toiletet. Se i øvrigt Kosmorama 85.

Pim.